

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra statistiky

Bakalářská práce

Analýza vývoje sňatečnosti a rozvodovosti v ČR

Romana Kočíšová

© 2017 ČZU v Praze

!!!

Místo tohoto textu vložte PŘEDNÍ stranu zadání práce, které si můžete vyexportovat do PDF v IS.CZU.cz, pokud již máte schválené zadání i děkanem PEF.

!!!

!!!

Místo tohoto textu vložte ZADNÍ stranu zadání práce, které si můžete vyexportovat do PDF v IS.CZU.cz, pokud již máte schválené zadání i děkanem PEF.

V případě, že Vaše zadání je na více než 2 strany, vložte i další strany.

!!!

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Analýza vývoje sňatečnosti a rozvodovosti v ČR" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 15.3.2017

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucí bakalářské práce prof. Ing. Libuši Svatošové, CSc. za odborné vedení, cenné rady a čas věnovaný této práci.

Analýza vývoje sňatečnosti a rozvodovosti v ČR

Souhrn

Bakalářská práce je zaměřena na analýzu vývoje sňatečnosti a rozvodovosti v České republice. Sňatky a rozvody jsou sledovány v letech 2000 až 2015. Práce také analyzuje všechny kraje ČR s cílem poukázat na rozdíly v příčinách, případně důsledcích.

V literární rešerši jsou vysvětleny jednotlivé demografické pojmy a subdisciplíny. Dále je popsán vznik a zánik manželství a ukazatele sňatečnosti a rozvodovosti. Tyto demografické ukazatele jsou posouzeny analýzou časových řad a následnými elementárními charakteristikami. Od roku 2015 je vývoj odhadnut prostřednictvím predikce. V krajích ČR jsou počty sňatků a rozvodů zachyceny v grafech. Výsledné ukazatele jsou okomentovány a porovnány mezi sebou.

Klíčová slova: demografie, sňatečnost, rozvodovost, kraje České republiky, časová řada

Analysis of nuptiality and divorce rate development in Czech republic

Summary

The thesis is focused on development analysis of nuptiality and divorce rate in Czech Republic. Marriages and divorces are followed up from 2000 to 2015. The work also analyzes all Czech regions with purpose to find differences in causes, eventually in consequences.

In literal research, there are explained individual demographic terms and subdisciplines. Further are described processes of marriage and divorce and their indicators. These demographic indicators are subjected to time series analysis and elemental characteristics. Development since 2015 is estimated through prediction. In each Czech region there are numbers of nuptiality and divorce rate captured in graphs. Results are commented and compared with each other.

Keywords: Demography, marriage, divorce rate, regions of Czech republic, time series

Obsah

1 Úvod.....	10
2 Cíl práce a metodika	11
2.1 Cíl práce	11
2.2 Metodika	11
2.2.1 Analýza časových řad	11
2.2.2 Elementární charakteristika časových řad	12
2.2.3 Modely časových řad	13
2.2.4 Klasické modely trendu	13
2.2.5 Volba vhodného modelu trendu.....	14
2.2.6 Jednofaktorová analýza rozptylu	15
2.2.7 Testy mnohonásobného porovnávání	15
3 Teoretická východiska	16
3.1 Vymezení demografie	16
3.1.1 Historie.....	16
3.1.2 Demografické subdisciplíny	19
3.1.3 Prameny demografických dat	20
3.2 Obecné pojmy	23
3.2.1 Sňatek a sňatečnost	23
3.2.2 Rozvod a rozvodovost	24
4 Vlastní práce	26
4.1 Sňatečnost v ČR	26
4.1.1 Vývoj počtu sňatků	26
4.1.2 Predikce sňatečnosti.....	28
4.2 Rozvodovost v ČR	29
4.2.1 Vývoj počtu rozvodů	29
4.2.2 Predikce rozvodovosti.....	31
4.3 Sňatečnost a rozvodovost v krajích ČR	33
4.3.1 Hlavní město Praha	33
4.3.2 Středočeský kraj.....	34
4.3.3 Jihočeský kraj	34
4.3.4 Plzeňský kraj	35
4.3.5 Karlovarský kraj	36
4.3.6 Ústecký kraj	37
4.3.7 Liberecký kraj	38
4.3.8 Královehradecký kraj.....	39

4.3.9	Pardubický kraj	40
4.3.10	Vysočina	41
4.3.11	Jihomoravský kraj	42
4.3.12	Olomoucký kraj	43
4.3.13	Zlínský kraj	44
4.3.14	Moravskoslezský kraj	45
4.4	Porovnání krajů ČR.....	47
5	Závěr.....	50
6	Seznam použitých zdrojů	52

Seznam obrázků

Graf 1:	Vývoj počtu sňatků.....	27
Graf 2:	Sňatečnost proložená trendem.....	28
Graf 3:	Prognóza sňatečnosti do roku 2020.....	29
Graf 4:	Vývoj počtu rozvodů.....	31
Graf 5:	Rozvodovost proložená trendem.....	32
Graf 6:	Prognóza rozvodovosti do roku 2020.....	32
Graf 7:	Hl. město Praha – počty sňatků a rozvodů	33
Graf 8:	Středočeský kraj-počty sňatků a rozvodů.....	34
Graf 9:	Jihočeský kraj – počty sňatků a rozvodů.....	35
Graf 10:	Plzeňský kraj – počet sňatků a rozvodů	36
Graf 11:	Karlovarský kraj – počet sňatků a rozvodů	37
Graf 12:	Ústecký kraj – počet sňatků a rozvodů.....	38
Graf 13:	Liberecký kraj – počet sňatků a rozvodů.....	39
Graf 14:	Královehradecký kraj – počet sňatků a rozvodů	40
Graf 15:	Pardubický kraj – počet sňatků a rozvodů.....	41
Graf 16:	Kraj Vysočina – počet sňatků a rozvodů.....	42
Graf 17:	Jihomoravský kraj – počet sňatků a rozvodů	43
Graf 18:	Olomoucký kraj – počet sňatků a rozvodů.....	44
Graf 19:	Zlínský kraj – počet sňatků a rozvodů.....	45
Graf 20:	Moravskoslezský kraj – vývoj počtu sňatků a rozvodů	46

Seznam tabulek

Tabulka 1:	Vývoj počtu sňatků v ČR v letech 2000-2015.....	26
Tabulka 2:	Vývoj počtu rozvodů v ČR v letech 2000-2015	30
Tabulka 3:	Sňatky na 1000 obyvatel uzavřené v jednotlivých krajích ČR 2000-2015	47
Tabulka 4:	Analýza variability – porovnání průměrů krajů	48
Tabulka 5:	Mnohonásobné porovnání – pouze významné rozdíly	48
Tabulka 6:	Rozvody 1000 obyvatel uzavřené v jednotlivých krajích ČR 2000-2015.....	49

1 Úvod

V dnešní době se svazek manželství za posvátnost už nepovažuje, ačkoliv je to pro mnoho lidí stále jeden z nejdůležitějších momentů života.

Dříve se lidé brali čistě z praktických důvodů, láska byla až na druhém místě. Dnes je při výběru životního partnera láska důležitá, lidé však mají mnohem více možností a větší volnost a svobodu a častěji tak spolu žijí v tzv. nesezdaném soužití. Ještě na konci minulého století bylo pro mladé páry obvyklé zakládat po dosažení plnoletosti rodiny a uzavírat sňatky. Po roce 1989 se však zvýšil zájem lidí o vzdělání, budování kariéry, cestování. Lidé toužili se nějakým způsobem seberealizovat a sňatek tak odkládali do pozdějšího věku. Takže nejenže klesal počet uzavřených sňatků, ale zvyšoval se i průměrný věk při prvním sňatku.

V dobách dřívějších se rozvod považoval za nemorální událost, při níž byli rozvedení manželé často vyloučeni ze společnosti. Dnes je to naprosto běžný jev, se kterým se každý setká. S rostoucím počtem rozvodů může souviset také změna legislativy. V době komunistického režimu bylo obtížné se rozvést, protože rozvod představoval zdlouhavé soudní procesy. Během let se ale nároky snížily a rozvést se tak může prakticky každý.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem bakalářské práce je zanalyzovat vývoj sňatečnosti a rozvodovosti v České republice v letech 2000 až 2015. Srovnání také bude provedeno v rámci krajů České republiky s cílem zaměřit se na případné změny a odlišnosti. Dále budou odhadnuty budoucí hodnoty vývoje pro celou Českou republiku. Analýza se zaměří převážně na počet sňatků a rozvodů v jednotlivých letech a porovnání hodnot hrubé míry sňatečnosti a rozvodovosti mezi kraji. Pro posouzení demografických ukazatelů budou použity časové řady znázorněné do grafů.

2.2 Metodika

Pro zjištění stavu a vývoje ukazatelů charakterizujících sňatečnost v ČR a krajích ČR budou použity metody explorační analýzy. Následně pro další analýzy budou pro vybrané ukazatele užity některé z metod induktivní statistiky či analýzy časových řad. Hlavním zdrojem dat bude Český statistický úřad.

2.2.1 Analýza časových řad

Zkoumání změn jevů v čase zařazujeme mezi nejdůležitější statistické úlohy. Jako základní nástroj statické analýzy dynamiky hromadných jevů považujeme časovou řadu, kde závislé proměnné Y jsou brány jako funkce času. Časová řada je tedy množina ukazatelů uspořádaných v čase.

Časové řady členíme:

- 1) Podle povahy ukazatele, které dále dělíme na okamžikové, kde hodnoty jsou zaznamenávány k určitému časovému okamžiku nebo datu a časové řady intervalové, které udávají, kolik jevů vzniklo, nahromadilo se či zaniklo v určitém časovém intervalu.
- 2) Podle periodicity sledovaného ukazatele časové řady dělíme na krátkodobé, které jsou kratší než 1 rok, a dlouhodobé, kde periodičita je nejméně roční.

Časové řady, které mají neupravené hodnoty ukazatelů, nazýváme časové řady původních hodnot. Pokud napočteme z jedné nebo více časových řad původních hodnot určité statistické charakteristiky (např. průměr, součet atd.), hovoříme zde o časových řadách odvozených charakteristik. [1]

2.2.2 Elementární charakteristika časových řad

Různé statistické charakteristiky nás informují o rychlosti a změnách chování sledovaného ukazatele v závislosti na čase. Hovoříme o těch nejdůležitějších.

Absolutní charakteristiky – používáme je pro absolutní porovnání hodnot jednotlivých členů časové řady.

- *První absolutní diference (absolutní přírůstek)* – lze definovat jako rozdíly sousedních pozorování řady, pokud hodnoty časové řady označíme jako y_t , $t = 1, 2, \dots, n$,

$$dy_t = y_t - y_{t-1}, \quad t = 2, 3, \dots, n.$$

Tyto diference popisují přírůstek nebo úbytek zkoumaného ukazatele v určitém okamžiku proti okamžiku bezprostředně předcházejícímu. Prvních absolutních diferencí je celkem $n-1$.

- *Druhé absolutní diference (diference zrychlení)* – vyjadřují se jako rozdíl dvou sousedních absolutních přírůstků (prvních absolutních diferencí)

$$d^{(2)}y_t = dy_t - dy_{t-1} = y_t - 2y_{t-1} + y_{t-2}, \quad t = 3, \dots, n$$

Druhé absolutní diference popisují absolutní zrychlení, či zpomalení vývoje ve zkoumané časově řadě a poskytují nám informace, o kolik byl následující přírůstek větší nebo menší než předcházející. Druhých absolutních diferencí je celkem $n-2$.

Relativní charakteristiky růstu a poklesu – lze je charakterizovat jako bezrozměrné veličiny.

- *Koeficienty růstu* – definují relativní postupnou rychlost změn hodnot v časové řadě. Pokud koeficient růstu vyjádříme v procentech, mluvíme o *tempu růstu*. [1]

$$kI = \frac{y_t}{y_{t-1}}, \quad t = 2, 3, \dots, n,$$

2.2.3 Modely časových řad

Při analýze časových řad se vychází z předpokladu, že každá časová řada může obsahovat tři složky:

- Trend – může být rostoucí, klesající nebo konstantní. Vyjadřuje dlouhodobou celkovou a hlavní tendenci.
- Periodické kolísání – vyznačuje se periodickými výkyvy, které vychylují hodnoty v časové řadě střídavě oběma směry (mohou růst nebo klesat). Kolísání dále rozlišujeme podle délky jedné periody na:
 - cyklické kolísání – perioda pravidelně se opakujících výkyvů hodnot má období delší než jeden rok,
 - sezónní kolísání – hodnota období je charakterizovaná roční periodou, v určitých měsících či čtvrtletí,
 - krátkodobé kolísání – perioda se opakuje v rámci období kratšího než jeden rok.
- Náhodné kolísání – je vyvoláno působením nepostižitelných faktorů nahodilého charakteru. Je představeno drobnými, nepravidelnými výkyvy, které není možno předvídat, avšak obsahují je všechny časové řady.

2.2.4 Klasické modely trendu

K analyzování vývoje neperiodických časových řad je třeba trendových funkcí, které by měly být z matematického hlediska jednoduché.

Podmínky matematické jednoduchosti:

- minimální počet členů v rovnici
- minimální možná mocnina argumentu
- linearita v parametrech
- spojitost
- minimální počet extrémů a inflexních bodů

Těmto podmínkám odpovídají tyto trendové funkce:

- Lineární $T_t = a + bt$

- Kvadratická $T_T = a + bt + ct^2$
- Logaritmická $T_t = a + b \log t$
- Exponenciální $T_t = a b^t$ [1]

2.2.5 Volba vhodného modelu trendu

Při volbě vhodné trendové funkce bychom měli zvážit věcně ekonomická kritéria, tzn. model by měl být volen na základě věcné analýzy zkoumaného jevu. Tato možnost volby nám však umožní podhalit základní tendence ve vývoji pouze v hrubých rysech. [3]

Druhý jednoduchý prostředek pro volbu trendové funkce je grafická analýza pozorovaných hodnot sledované veličiny. Nebezpečí však často spočívá v nepřesnosti a je nutné ji doplnit o další exaktní prostředky. [1]

Při hledání vhodného typu trendové funkce se proto opíráme především o rozbor empirických údajů. Často používaný ukazatel, sloužící k syntetickému popisu stupně modelu s empirickými údaji, se nazývá index determinace I^2 :

$$I^2 = 1 - \frac{\sum_{t=1}^n (y_t - y'_t)^2}{\sum_{t=1}^n (y_t - \bar{y})^2}$$

Index determinace je bezrozměrné číslo, které splňuje rozmezí hodnot: $0 \leq I^2 \leq 1$. Čím je jeho hodnota blíže jedné, tím model lépe popisuje zkoumaný jev. Existuje tak větší soulad s modelem. [1]

Další často používaný ukazatel je index korelace I ,
 $I = \sqrt{I^2}$.

Kvalitu modelu posuzujeme pomocí reziduální směrodatné odchylky,

$$s = \sqrt{\frac{\sum_{t=1}^n (y_t - y'_t)^2}{n - k}} = \sqrt{\frac{\sum_{t=1}^n e_t^2}{n - k}}$$

kde $e_1 = y_t - y'_t$ jsou rezidua, k je počet odhadovaných strukturálních parametrů dané trendové funkce. [1]

V moderní statistické metodologii se častěji setkáme se softwarovou nabídkou statistických programových systémů (SAS, STATGRAPHICS, STATISTICA, SPSS), které nabízejí další kritéria volby vhodného modelu, např. střední chyba odhadu, střední čtvercová chyba, střední absolutní chyba a další. [1]

2.2.6 Jednofaktorová analýza rozptylu

K ověření významnosti rozdílu mezi výběrovými průměry používáme analýzu rozptylu, která umožňuje posoudit vliv různých faktorů na zkoumané závisle proměnné. Rozlišujeme analýzu jednofaktorovou, dvoufaktorovou a vícefaktorovou. Pro analýzu se používá zkratka ANOVA aneb Analysis of Variance. [10]

V případě jednofaktorové analýzy rozptylu se zjišťuje rozdíl průměrů mezi více skupinami, Ten získáme výpočtem testovacího kritéria F, pomocí něhož se testuje hypotéza, zda průměry ve skupinách se od sebe liší více než na základě působení přirozené variability.

Testovací kritérium F se porovná s tabulkovou kritickou hodnotou a pokud celková variabilita překročí tuto kritickou hodnotu, zamítá se hypotéza o shodě rozptylů a tím i nulová hypotéza analýzy rozptylu, že střední hodnoty sledovaných skupin se neliší. [9]

2.2.7 Testy mnohonásobného porovnávání

Tzv. multikomparativní testy udávají statistickou významnost jednotlivých rozdílů středních hodnot u všech možných párů porovnávaných skupin. Nejčastěji se používají: Tukey-test, Scheffe-test, SNK test. [9]

3 Teoretická východiska

3.1 Vymezení demografie

Demografie je vědní obor, který se zabývá studiem procesu reprodukce lidských populací a podmíněnostmi tohoto procesu. Demografie je složeninou řeckých slov démos (lid) a grafein (psát, popisovat). Objektem studia demografie jsou lidské populace, kdežto předmětem jejího studia je proces demografické reprodukce, která je chápána jako neustálá obnova obyvatelstva v důsledku procesu rození a vymírání. Je nutné od sebe odlišit termíny demografický vývoj, který v sobě zahrnuje i prostorovou mobilitu obyvatelstva neboli migraci, a populační vývoj, u kterého vliv mobility zcela zaniká. [6]

Demografie se zabývá událostmi, které se dotýkají každého z nás. Kromě narození a úmrtnosti považujeme za demografické události i sňatek, rozvod, ovdovění, nemoc apod., poněvadž tyto vztahy úzce souvisí s procesem porodnosti a úmrtnosti a mají na ně vliv. Demografie však nestuduje demografické události jednotlivě, ale jako hromadné jevy. Na základě dat z evidence dochází k metodické úpravě a údaje o porodnosti, úmrtnosti, sňatečnosti, rozvodovosti se následně analyzují do procesů s cílem najít jejich pravidelnosti, dlouhodobé trendy i krátkodobá kolísání. [6]

Podle Koschina (2005) je vymezení demografie jako vědy velmi úzké, a tak se snaží do své sféry zahrnout i další oblasti, které s touto vědou úzce souvisí. Demografie tak do své sféry zahrnuje především události ovlivňující reprodukci jako je například sňatek a rozvod. Tento systém pak nazýváme demografickým systémem a pokud se k němu přidají ještě podmínky, za nichž k reprodukci dochází, dostaneme demo-sociální systémy.

3.1.1 Historie

Svět

Určení počátku demografie jako vědní disciplíny je stanoveno zcela přesně – leden 1662. Za zakladatele demografie se považuje John Graunt (1620–1674), který právě v roce 1662 publikoval svou knihu „Natural and Political Observations Mentioned in a Following Index and Made upon the Bills of Mortality“. [5] Při studování úmrtnosti lidí v Londýně a

jeho okolí jako první objevil důležité zákonitosti, platné pro hromadné jevy. Stanovil také např. poměr mezi počtem mužů a žen v populaci a stacionární poměr narozených chlapců a děvčat. Koncem 17.století jsou na základě údajů o úmrtích a porodech zkonstruovány první úmrtnostní tabulky od známého anglického astronoma Edmunda Halley (1656–1742). [6]

Díky Grauntově práci se rozmohl zájem o otázky populačního vývoje a v 17. a 18. století tak vznikla celá řada teorií reagujících na aktuální ekonomické, sociální a politické problémy. [5]. Johann Süssmilch (1707–1767) vzbudil široký zájem o nejrůznější stránky demografické reprodukce. [6] Při studiu úmrtnosti a statistických zákonitostí připisoval pozorované pravidelnosti v demografickém vývoji božskému řádu. [5]

K početnímu růstu obyvatelstva se velmi nepříznivě stavěl Thomas Robert Malthus (1766-1834). Problematikou demografické reprodukce se hlouběji nezabýval, ale vyjádřil a popsal vztah mezi početním růstem populace a růstem prostředků k obživě. Dle Malthuse rostou prostředky k obživě lineárně, zatímco růst obyvatelstva přibývá geometrickou řadou a z tohoto nepoměru vyplývá přelidnění, nezaměstnanost a sociální bída. [6]

Mezi další významné osobnosti v historickém vývoji demografie se řadí Adolf Lambert Quetelet (1796-1874). Své poznatky ze statistického zjišťování demografických dat uplatnil při belgickém sčítání lidu v roce 1846. [6] Inicioval také svolání Mezinárodního statistického kongresu v roce 1853 do Bruselu, kde hlavním bodem programu byla právě metodika sčítání lidu a doporučení k provádění. V roce 1885 byl Kongres nahrazen Mezinárodním statistickým institutem se sídlem v Haagu. [5]

V 19. století se rozvíjí demografická metodologie, do níž významně přispěl Wilhelm Lexis (1837-1914), který navrhl demografickou síť a koncepčně připravil konstrukci hrubé a čisté míry reprodukce. V roce 1900 publikoval švédský demograf Axel Gustav Sundbärg (1857-1914) klasifikaci věkových struktur. [6]

Ve 20. století se nadále rozvíjely nastolené tendence, zejména demografická metodologie a na ni navazující demografická analýza se staly významnou součástí samotné demografie. Rozšířila se datová základna, data se zkvalitnila a upevnil se vývoj demografických systémů.

Práce Alfréda J. Lhotky se stala důležitým pokrokem v demografické metodologii, a to především konstrukcí modelů stabilní populace, které jsou důležité v demografické analýze. Jeho práce se stala předlohou pro francouzskou demografickou školu (A.Sauvy, P.

Vincent, L. Henry, R. Pressat) i pro demografickou školu americkou (A. J. Coale, N. Keyitz). [6]

Ve 20. století už demografii zařazujeme mezi samostatné vědy. Vznikají národní i nadnárodní instituce, které se zabývají převážně pouze problematikou s demografickou tematikou a organizují se konference a semináře. Mezi nejvýznamnější patří Evropské sdružení pro populační studia (European Association for Population Studies), založeno roku 1983 a sídlící v Haagu a Národní ústav pro demografická studia (Institut national d'études démographiques), založen v roce 1945 se sídlem v Paříži. [5]

Česká republika

S demografickou tematikou v českých zemích se začínáme setkávat již od poloviny 18.století. Založení Ústavu pro antropologii a demografii na filosofické fakultě české Karlo-Ferdinandovy Univerzity (dnes Karlova Univerzita) v roce 1897 mělo za následek, že na demografii lze nyní nahlížet jako na samostatnou vědu. Významný český antropolog Jindřich Matiegka (1862-1943), který Ústav založil, začal také od roku 1899 Základy demografie přednášet. Po rozdělení filosofické fakulty v roce 1920 obstarávala přednášky z demografie fakulta přírodovědecká. [5]

Za zakladatele demografie u nás lze považovat Antonína Boháče (1882-1950), vedoucí odboru pro populační statistiku ve Státním statistickém ústavu, který byl založen v roce 1918 a vedl k systematickému demografickému studiu čs. obyvatelstva. [6] Boháč má na svědomí první a druhé sčítání československého lidu, díky němu se demografie pozvedla na mezinárodní úroveň. Do jeho demografické činnosti lze zařadit přednášení na přírodovědecké fakultě, a především organizaci zasedání Mezinárodního statistického institutu v Praze v roce 1938. Publikoval také řadu demografických prací. [5]

Za zmínku určitě stojí Boháčův spolupracovník František Fajfr (1892-1969), předseda statistického úřadu v letech 1945-1961. Fajfr byl klíčovou složkou při poválečném sčítání lidu a přednášel také demografii na Vysoké škole ekonomické v Praze. Pod jeho vedením vznikl odborný časopis Demografie, který vychází od roku 1958, ale především inicioval založení Československé demografické společnosti v roce 1964.[6] Tato společnost existuje dodnes pod názvem Česká demografická společnost. [5]

Demografii lze od roku 1990 studovat jako samostatný studijní obor na katedře demografie a geodemografie, zásluhou Zdeňka Pavlíka (*1931). [6]

3.1.2 Demografické subdisciplíny

Dle Kalibové lze na základě různých kritérií vymezit demografické subdisciplíny, z nichž nejznámější jsou:

- Demografická analýza: zabývá se jednotlivými složky demografické reprodukce, tj. úmrtnosti, porodnosti, potratovosti, sňatečnosti a rozvodovosti. Na demografické události pohlíží jako hromadné jevy s cílem najít jejich charakteristické znaky. Informace čerpá ze základní datové dokumentace a výsledné údaje slučuje do vzájemných vztahů a souvislostí. Výsledkem jsou demografické ukazatele.
- Demografická metodologie: obsahuje demografickou statistiku, matematickou demografii, demografické modely apod. Úzce souvisí s obory, které jsou již svou povahou univerzální a patří sem např. statistika, matematika, logika a teorie pravděpodobnosti.
- Teoretická demografie: na základě pravidelností demografického vývoje hledá určité zákonitosti demografických systémů. Získané poznatky zachycuje do různých hypotéz, které lze zahrnout do demografické teorie, např. teorie populačního optima.
- Historická demografie: vyhledává vhodné historické prameny pro demografické studium historických populací, které následně uplatňuje při vytváření hypotéz o populačních teoriích.
- Paleodemografie: je prvkem historické demografie. Zkoumá demografické materiály pravěkých populací na základě antropologických a archeologických výzkumů.
- Regionální demografie: zabývá se demografickými procesy na základě regionálních podobností a rozdílů. Regiony mohou být vymezeny dle administrativních hranic

(tj. např. okres, kraj, stát) nebo dle své demografické homogenity. Regionální demografie je úzce spojena s geodemografií a geografií obyvatelstva.

3.1.3 Prameny demografických dat

Do pramenů demografických dat zařazujeme nejen všechny prameny z běžné demografické statistiky, ale také výsledné údaje z výběrových šetření. Tyto prameny skýtají možnost poskytnout data pro analýzu procesu demografické reprodukce včetně hodnocení demografických změn, které často souvisí se změnami z ekonomické, sociální a politické sféry. [6]

Dle Koschina (2005) jsou statistické údaje pro demografii klíčové – je to pro ni empirický materiál. Demografické údaje vnímáme jednak jako informace o stavu, jednak jako informace o pohybu. Stav zde vyjadřuje velikost populace a její strukturu k určitému časovému okamžiku. Pohybem zde chápeme zajímavé události, které se v populaci vyskytnou během určitého časové intervalu. Často se místo pojmu pohyb používá synonyma *měna*.

Mezi hlavní prameny demografických dat řadíme:

- sčítání lidu
- evidence přirozené měny
- evidence migrací
- evidence nemocnosti
- výběrová šetření
- populační registry.

Sčítání lidu

Sčítání lidu (také populační census) je proces, při kterém se získávají demografické, ekonomické a sociální údaje. Výsledná data informují o stavu, počtu, rozmístění a struktuře obyvatelstva k určitému časovému okamžiku. Do sčítání se může zahrnout obyvatelstvo nyní přítomné nebo bydlící nebo oboje. Ze zákona je tato akce povinná a dotazované osoby tak musí odpovídat na kladené otázky. Sčítání se může provádět dvěma

metodami. Sčítací komisař se dotazuje sčítaných osob a sám vyplňuje sčítací formulář – tato metoda se nazývá dotazovací. Naopak při použití metody sebesčítací, archy vyplňují přímo sčítané osoby. Např. v USA se sčítání uskutečňuje částečně nebo úplně poštou. [6]

Sčítání je často spojeno se soupisy domů a bytů, proto se také používá zkratka SLDB – sčítání lidu, domů a bytů. [5] Území, kde probíhá sčítání, bývá rozděleno na sčítací obvody, kterými se rozumí územní jednotky. [6]

Existuje celá řada znaků, které během sčítání lidu zjišťujeme. Mezi základní patří informace o pobytu. S tím se vážou údaje o místu narození, délka pobytu v bydlišti nebo místo předchozího pobytu. Dále se zjišťují osobní údaje, pohlaví, věk a rodinný stav. Ve formuláři také najdeme informace o domácnosti, rodině, počtu dětí. Další skupinu údajů tvoří občanství a národnost, kterou každý uvádí dle svého přesvědčení, jazyk, vzdělání a náboženství. V neposlední řadě to jsou informace o druhu vykonávané práce a naše postavení v zaměstnání. [5]

Evidence přirozené měny

Tento pojem charakterizuje proces rození a vymírání lidských populací. Z širšího hlediska značí ale také sňatečnost, rozvodovost, potratovost i nemocnost. Pro tuto evidenci byly založeny soustavy registračních knih – matrik, kde jsou definovány přesné územní jednotky a všechna narození, sňatky a úmrtí vedeny v chronologickém pořadí, které se na daném území v okamžiku událostí staly.

Od roku 1950 jsou evidencí pověřeny matriční úřady vybraných obcí, okresní soudy mají na starost evidenci rozvodů a evidencí potratů se zabývá příslušná zdravotnická zařízení. Pro statistické zpracování se používají výpisy z těchto registračních knih, které mají dle zvláštních směrnic předepsané speciální formuláře. Jsou to hlášení o narození, úmrtí a rozvodu nebo žádosti o umělé přerušování těhotenství a hlášení o potratu. [6]

Evidence migrací

Dle Koschina (2005) je migrace (přestěhování) demografická událost, která nemá mezinárodní definici a to proto, že neexistuje jednotně vymezené bydliště. U nás ale od roku 1949 platí povinnost hlášení se k trvalému pobytu (v tomto místě pak má i trvalé bydliště). Pro naše statistické účely je migrace vymezená změnou obce trvalého bydliště.

Do formuláře *Hlášení o stěhování* se vyplňují nejen údaje o příslušné osobě jako je věk, zaměstnání, národnost, ale i důvod přestěhování.

Vnitřní migraci je velmi obtížné odlišit od migrace sezónní či pracovní. [6]

Evidence nemocnosti

Nynější způsob sledování nemocnosti v České republice je nevyhovující. Evidují se pouze újmy na zdraví či úrazy, při kterých je nutné léčení. Sledují se pouze několik závažných nemocí, a tak není možné počítat ukazatele nemocnosti za celou populaci. Celkem spolehlivé informace můžeme získat ze statistiky ukončených případů pracovní neschopnosti, které se týkají ekonomicky aktivního obyvatelstva včetně pracujících důchodců. Můžeme se také setkat s běžnou statistikou pracovní neschopnosti, která je založená na evidenci zaměstnavatele a podléhá působnosti statistických orgánů. Výsledné údaje jsou však z obou případů územně nejednotné. V prvním případě evidence podléhá místu zdravotnického zařízení, v případě druhém místu bydliště nemocného.

Výsledky nemocnosti eviduje Ministerstvo zdravotnictví a publikuje je v tzv. *Zdravotnické statistice*. [6]

Výběrová šetření

Všechny výše uvedené typy shromažďování demografických údajů zahrnovali obyvatelstvo celého státu. Výběrové šetření se však týká pouze výběrového souboru obyvatelstva. Většinou má podobu jednorázové akce, která slouží na doplnění či obnovu údajů a dat ze sčítání obyvatelstva. Při šetření nás zajímají informace, které nejsou tak důležité, abychom je zjišťovali u všech obyvatel. Získáváme tak konkrétní údaje včetně postojů a názorů obyvatelstva na určité situace. [2]

Dle Kalibové se výběrové šetření může provádět jako náhrada základní dokumentace, a to především formou mikrocenzu, který bývá levnější a rozsah zjišťovaných znaků může být větší. Další možnost využití je formou doplňku určité evidence, např. výběrová statistika ukončených případů pracovní neschopnosti. Zařazujeme sem také retrospektivní šetření sloužící k vypracování vývoje daných osob v minulosti.

Populační registry

Jak už vyplývá z názvu, populační registry udávají průběžný stav obyvatelstva. Pomocí registračních lístků nebo určitého počítačového softwaru se lidé průběžně zapisují do registru, kde jsou zařazeni pod svým rodným číslem. Veškeré údaje jsou průběžně doplňovány, může to být např. svatba, narození dítěte apod. Z evidence mohou být také vyškrtuty a to např. změnou bydliště. Údaje se pravidelně kontrolují a aktualizují, a to především při probíhajícím sčítání.

V lednu roku 1980 byl v Československu založen registr občanů, který se však přes velkou a nedostatečné zabezpečení neosvědčil a až v roce 1986 byl nahrazen Centrálním registrem občanů (CRO). Jeho využití je přísně tajné a přístup k němu mají jen oprávněné osoby Ministerstva vnitra. [2]

3.2 Obecné pojmy

3.2.1 Sňatek a sňatečnost

Základem studia sňatečnosti jsou monogamní rodiny, které jsou tvořeny párem dvou jedinců různého pohlaví. Pod pojmem sňatečnost se rozumí proces, při kterém se uzavírá sňatek za podmínek daných zákonem. Je to především rodinný stav, věk a stupeň pokrevnosti. Při uzavírání sňatku musí být osoby svobodné, rozvedené nebo ovdovělé. Je nutné, aby dosáhli minimálního sňatkového věku, tj. 18 let, mohou být ovšem uděleny výjimky týkající se kupříkladu těhotenství partnerky, max. však o 2 roky. Ve většině zemí se nepovolují tzv. příbuzenské sňatky, a to zejména mezi sourozenci a rodiči a dětmi. Sňatek se jako demografická událost může opakovat nesčetněkrát a na rozdíl od narození a úmrtí se nemusí dotýkat všech příslušníků zkoumané populace. Neobnovitelná událost je pouze první sňatek. [6]

Manželství lze uzavřít formou občanského nebo církevního sňatku. K uzavření manželství je nutný úplný a svobodný souhlas obou snoubenců a toto prohlášení se vyslovuje veřejně v přítomnosti dvou svědků formou slavnostního ceremoniálu. [7]

Celkový počet uzavřených manželství závisí na počtu sňatkuschného obyvatelstva a jeho struktuře dle pohlaví a věku. Na intenzitu sňatečnosti působí také populační vlivy a politická a hospodářská situace v zemi. [6]

Úrovně sňatečnosti hodnotíme pomocí registrovaných událostí – počty sňatků, počty svobodných osob, nebo z tzv. tabulkových událostí – tabulky sňatečnosti.

Nejběžnějším ukazatelem intenzity sňatečnosti je *hrubá míra sňatečnosti* (hms), udávající počet sňatků (S) na 1000 obyvatel středního stavu (P) v ročním období.

$$hms = \frac{S}{P} * 1000$$

Hodnoty hrubé míry sňatečnosti souvisí se změnami populačního klimatu, na které reaguje následný vývoj porodnosti. Na intenzitě se také více odrážejí sňatky vyšších pořadí, tj. sňatky osob rozvedených a ovdovělých. Při podrobném zkoumání analyzujeme obě pohlaví zvlášť. Intenzitu tak vyjadřuje také podíl svobodných, resp. vdaných a ženatých dle věku z celkového počtu obyvatel. Pro demografickou reprodukci mají význam sňatky pouze do určitého věku, nejčastěji do 50 let. V tomto věku se sleduje podíl svobodných osob nebo podíl osob, které do 50 let uzavřely jeden sňatek.

Dalším ukazatelem intenzity je *úhrnná sňatečnost* udávající průměrný počet sňatků na 100 osob ve sledované generaci.

Důležité je také sledovat průměrný věk, který však bývá ovlivněn sňatky vyššího pořadí, proto se používá ukazatel *průměrný věk při prvním sňatku* a dle výsledných hodnot se rozlišují sňatky předčasné a pozdní. I sňatečnosti podléhají sezónní vlivy, proto se vedle dlouhodobého vývoje sledují *sezónní trendy sňatečnosti*.

Dle zmíněného výše, proces uzavírání manželství můžeme také charakterizovat sňatkovými tabulkami. Členíme je na tabulky jednovýchodné, které se nezaobírají různými rušivými vlivy, a na tabulky několikavýchodné, které s těmito událostmi naopak počítají. Ač se tyto tabulky mohou jevit jako nejlepší, jelikož se se velmi blíží k realitě, posouzení rušivých elementů na úroveň sňatečnosti je velmi obtížné. Vstupem sňatkových tabulek je pravděpodobnost uzavření sňatku, výstupem pak podíl svobodných ve věku do 50 let. [6]

3.2.2 Rozvod a rozvodovost

Jeden z možných zákonných způsobů zániku monogamního manželství představuje rozvod. Mezi další způsoby patří úmrtí jednoho či obou partnerů. Statistika dokáže zachytit pouze rozvedená manželství, vyšší počet skýtají rozpadlá manželství, u kterých není

možno získat statistickou evidenci, ale pouze údaje z výběrových šetření. Úroveň rozvodovosti podléhá celé řadě vlivů. Jsou to především společenské a sociální faktory (zaměstnanost a vzdělání, náboženství), populační politika a rozvodová legislativa.

Také u rozvodovosti je nejjednodušším ukazatelem *hrubá míra rozvodovosti* (*hmro*), udávající počet rozvodů (*R*) na 1000 obyvatel středního stavu (*P*).

$$hmro = \frac{R}{P} * 1000$$

Další ukazatel se nazývá *míra rozvodovosti manželství* (*mrm*). Vyjadřuje počet rozvodů v poměru s počtem existujících manželství (v praxi se spíše používá počet vdaných žen).

Jako u ostatních demografických procesů, tak i intenzita rozvodovosti se mění v závislosti na věku. Důležitější je však doba uplynulá od sňatku a až druhotně pohlížet na věk při sňatku a tím i na věk při rozvodu. [6]

Pro úroveň rozvodovosti se používá také ukazatel *index rozvodovosti* (*ir*), který udává poměr počtu rozvodů a počtu sňatků ve sledovaném roce. [6] Přestože se jedná o dvě různorodé veličiny, které jsou věcně i časově odlišné, v praxi se běžně používají. [8]

Dle Kalibové se pro hlubší studium rozvodovosti používá kohortní analýza, která sleduje proces zániku manželství rozvodem u sňatkové kohorty, tzn. sňatky uzavřené během jednoho roka. U kohortní analýzy je nutné vždy sledovat podíl uzavřených sňatků při neexistenci rušivých jevů, tj. úmrtnost a migrace, a rozložení rozvodů závisející na době uplynulé od sňatku. Druhý zmiňovaný případ lze hodnotit i pomocí tabulek rozvodovosti. Výstupem ze sňatkové kohorty jsou nejen rozvody, ale i úmrtí jednoho z manželů, tedy ovdovění. Při zpracování kohortní analýzy je nutné podrobnější statistické třídění, které však není vždy k dispozici. [6]

4 Vlastní práce

Práce se zabývá zkoumáním sňatečnosti a rozvodovosti v České republice. Tyto demografické ukazatele analyzuje i v jednotlivých krajích ČR v letech 2000 až 2015.

4.1 Sňatečnost v ČR

4.1.1 Vývoj počtu sňatků

Vývoj počtu sňatků je sledován za celou Českou republiku od roku 2000 do roku 2015. V tabulce č.1 jsou uvedeny střední stavy obyvatelstva a počty sňatků v absolutních číslech. Z těchto hodnot je vypočtena hrubá míra sňatečnosti. Dále je v tabulce uvedena 1. diference vyjadřující rozdíl dvou po sobě jdoucích hodnot, tempo růstu a bazický index, která udává, kolikrát se změnila hodnota od hodnoty z prvního sledovaného roku.

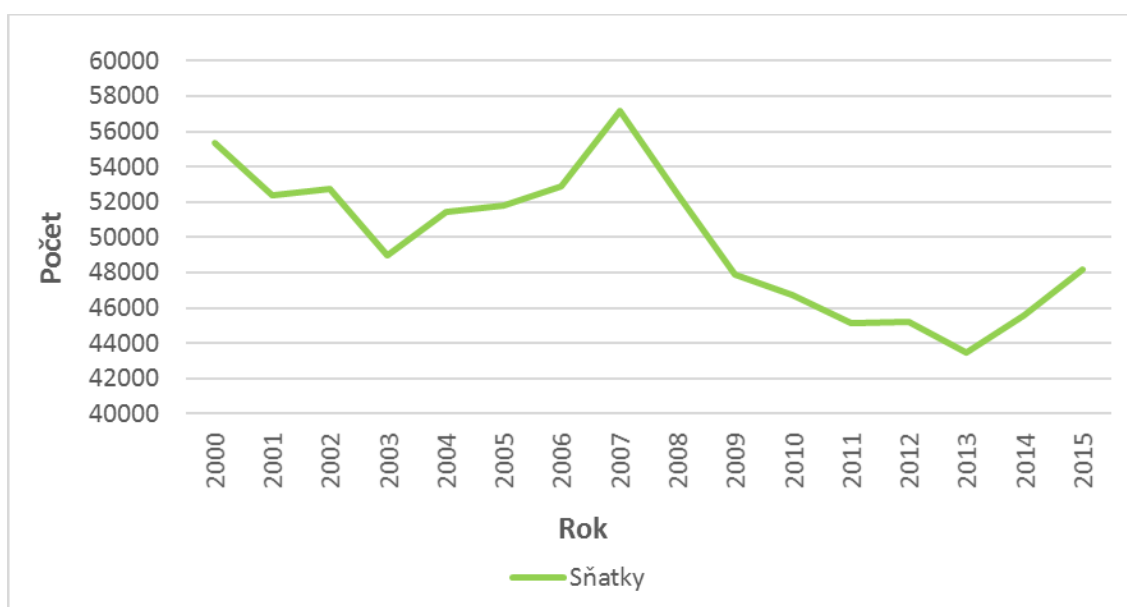
Tabulka 1: Vývoj počtu sňatků v ČR v letech 2000-2015

Rok	Střední stav v tis.	Počet sňatků	1. diference	Tempo růstu (%)	Bazický index	Hrubá míra sňatečnosti
2000	10 273	55 321	-	-	1,000	5,4
2001	10 224	52 374	-2 947	-5,33	0,947	5,1
2002	10 201	52 732	358	0,68	0,953	5,2
2003	10 202	48 943	-3 789	-7,19	0,885	4,8
2004	10 207	51 447	2 504	5,12	0,930	5,0
2005	10 234	51 829	382	0,74	0,937	5,1
2006	10 267	52 860	1 031	1,99	0,956	5,1
2007	10 323	57 157	4 297	8,13	1,033	5,5
2008	10 430	52 457	-4 700	-8,22	0,948	5,0
2009	10 491	47 862	-4 595	-8,76	0,865	4,6
2010	10 517	46 746	-1 116	-2,33	0,845	4,4
2011	10 497	45 137	-1 609	-3,44	0,816	4,3
2012	10 509	45 206	69	0,15	0,817	4,3
2013	10 511	43 499	-1 707	-3,78	0,786	4,1
2014	10 525	45 575	2 076	4,77	0,824	4,3
2015	10 543	48 191	2 616	5,74	0,871	4,6
PRŮMĚR	10372,13	49833,50	-475,33	-0,782	x	4,80

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Začátek sledovacího období přinesl druhou největší hodnotu v počtu sňatků. Od roku 2000 se však počty uzavřených manželství snižovaly. V roce 2003 klesla hladina pod 50 tisíc svateb. Následně se počty zvyšovaly a pravděpodobně díky „magickému“ datu 7.7.2007 se v tomto roce provdalo nejvíce párů, tj. 57 157 sňatků, ve zkoumaném období. V roce 2008 se počty sňatků propadly o celých 4 700 svateb. Z grafu č.1 je patrné, že druhá polovina sledovaného období zaznamenala klesající tendenci. Byť v roce 2012 došlo k nepatrnému nárůstu o 69 sňatků, rok 2013 představuje nejmenší počet uzavřených manželství. V posledních letech se sňatečnost opět zvyšuje. Z tabulky č.1 lze vyčíst, že počet uzavřených manželství meziročně klesl průměrně o 476 sňatků.

Graf 1: Vývoj počtu sňatků

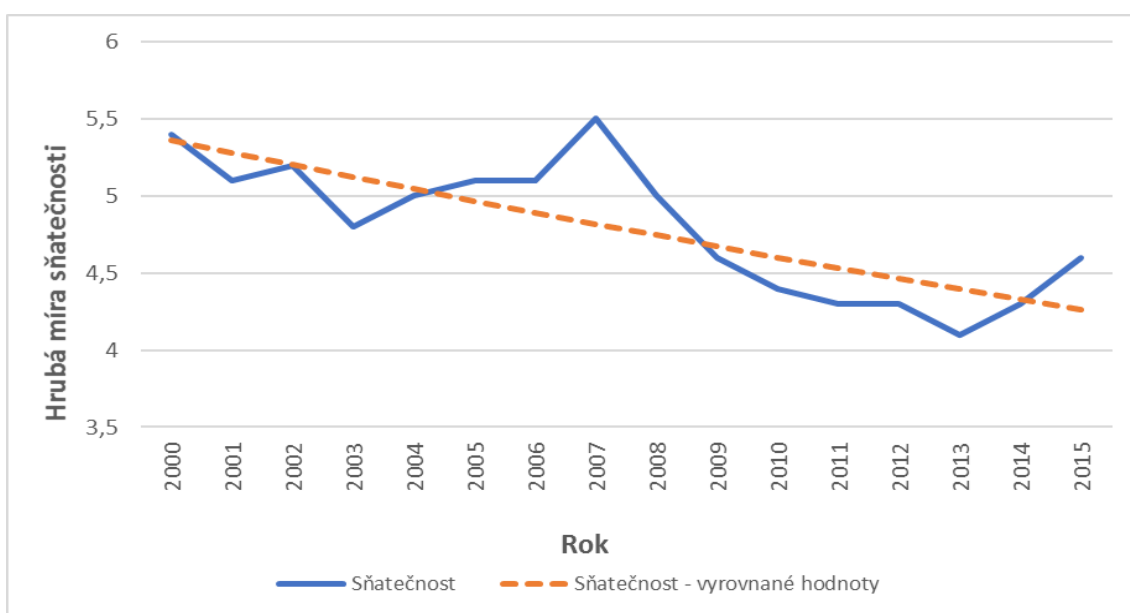
Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Graf č.1 znázorňuje vývoj počtu sňatků v průběhu sledovacích let, tedy od roku 2000 do roku 2015. Jak již bylo zmíněno výše, nejvýraznější změna nastala v roce 2007, kdy byl zaznamenán nejvyšší počet sňatků. Z grafu lze také velmi lehce rozpoznat nejnižší hodnotu, která nastala v roce 2013.

4.1.2 Predikce sňatečnosti

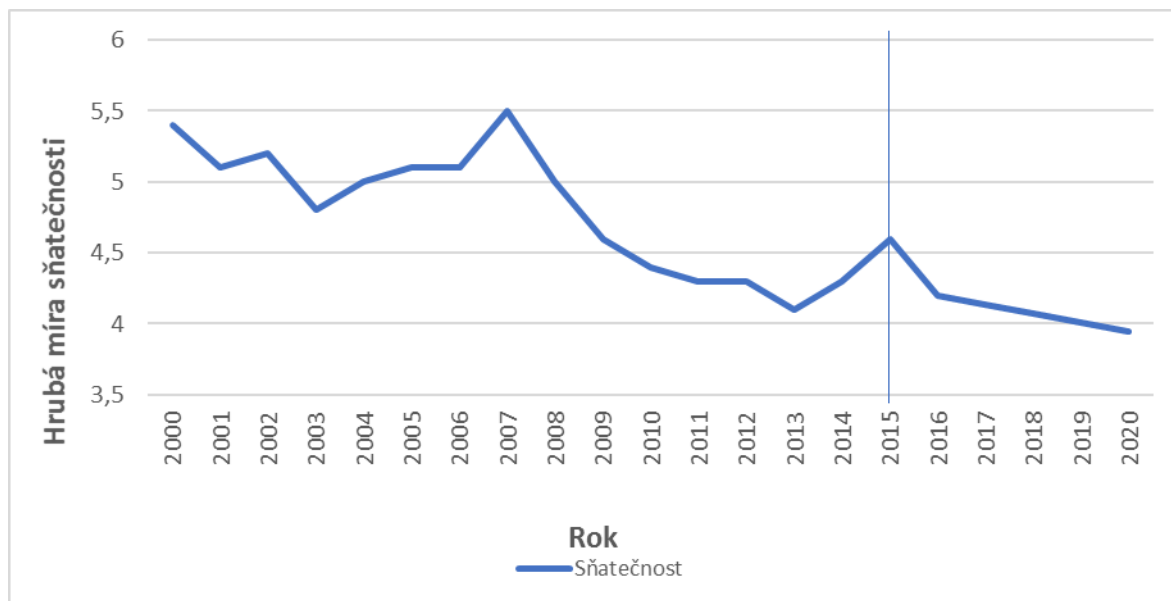
Pro stanovení trendu byly brány v úvahu funkce lineární, kvadratická exponenciální a logaritmická. Nejvhodnější trendová funkce byla vybrána na základě nejvyššího indexu korelace. Analýza vývoje časové řady sňatečnosti byla vyrovnána exponenciálním trendem. Tato exponenciální funkce má obecný tvar: $T_t = a * b^t$. Po dosazení koeficientů vypadá trendová funkce v České republice takto: $T_t = 5,447 * 0,985^t$. Index korelace činí 0,638, nalezená rovnice tedy vystihuje skutečný vývoj z 63,8 %.

Graf 2: Sňatečnost proložená trendem

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Graf 3: Prognóza sňatečnosti do roku 2020

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Bodová predikce pro rok 2016 je 4,197. Intervalový odhad pro rok 2016 na hladině významnosti $\alpha = 0,05$ leží v rozmezí 3,657; 4,817.

Z grafu č. 3 vyplývá, že hrubá míra sňatečnosti se v budoucnu bude stále snižovat.

4.2 Rozvodovost v ČR

4.2.1 Vývoj počtu rozvodů

Stejně jako sňatečnost tak i rozvodovost je sledovaná za celou Českou republiku v období let 2000 až 2015. Tabulka č.2 je téměř totožná jako tabulka č.1 Jsou v ní uvedeny střední stavy obyvatelstva a počty rozvodů. Tyto hodnoty jsou obsaženy ve vzorci pro výpočet hrubé míry rozvodovosti. Dále 1.diference, která byla vysvětlena výše, stejně jako bazický index.

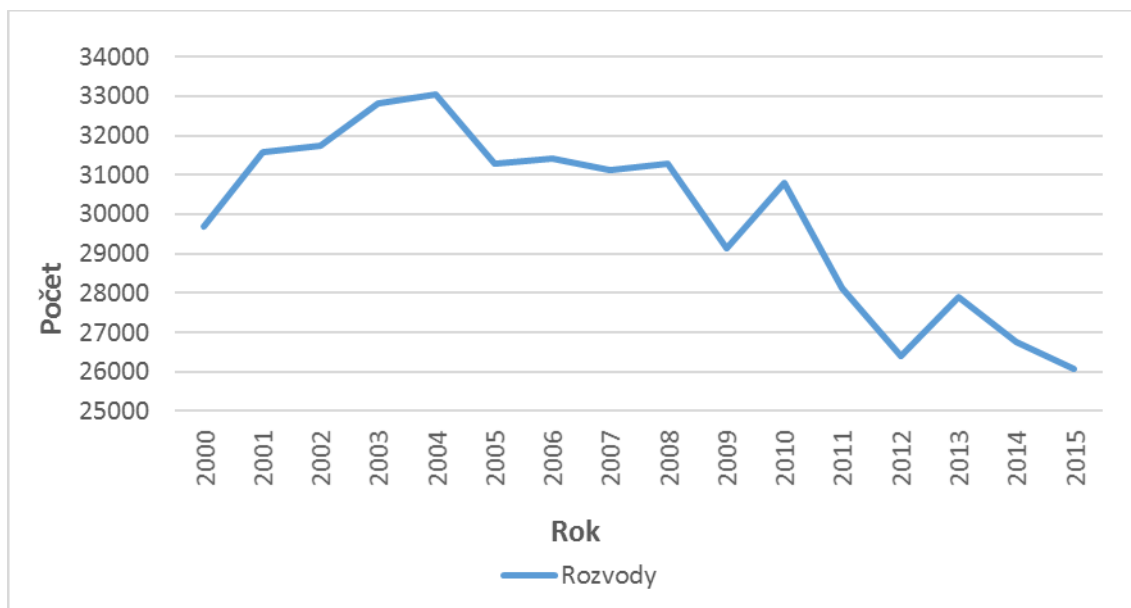
Tabulka 2: Vývoj počtu rozvodů v ČR v letech 2000-2015

Rok	Střední stav v tis.	Počet rozvodů	1. diference	Tempo růstu (%)	Bazický index	Hrubá míra rozvodovosti
2 000	10 273	29 704	-	-	1,000	2,9
2 001	10 224	31 586	1 882	6,34	1,063	3,1
2 002	10 201	31 758	172	0,54	1,069	3,1
2 003	10 202	32 824	1 066	3,36	1,105	3,2
2 004	10 207	33 060	236	0,72	1,113	3,2
2 005	10 234	31 288	-1 772	5,36	1,053	3,1
2 006	10 267	31 415	127	0,41	1,058	3,1
2 007	10 323	31 129	-286	-0,91	1,048	3,0
2 008	10 430	31 300	171	0,55	1,054	3,0
2 009	10 491	29 133	-2 167	-6,92	0,981	2,8
2 010	10 517	30 783	1 650	5,66	1,036	2,9
2 011	10 497	28 113	-2 670	-8,67	0,946	2,7
2 012	10 509	26 402	-1 711	-6,09	0,889	2,5
2 013	10 511	27 895	1 493	5,65	0,939	2,7
2 014	10 525	26 764	-1 131	-4,05	0,901	2,5
2 015	10 543	26 083	-681	-2,54	0,878	2,5
PRŮMĚR	10372,13	29952,31	-241,40	-0,86	x	2,89

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Od roku 2000 se v České republice rozvodovost postupně zvyšovala, až v roce 2004 dosáhla maxima. V tomto roce bylo rozvedeno 33 060 manželů a ve sledovaném období nebyla tato hodnota přesáhnuta. Přes nepatrné výkyvy se počty rozvodů od roku 2005 snižovaly a na konci sledovaného období byla zaznamenaná nejnižší míra rozvodovosti. V roce 2015 bylo rozvedeno 26 083 manželů. Dle bodové predikce se dá předpokládat, že počty rozvodů budou stále klesat. Z tabulky č.2 lze vyčíst, že počet ukončených manželství meziročně klesl o 242 rozvodů. Dle vypočtených průměrů sňatečnosti a rozvodovosti lze získat hodnotu, která vykazuje procentuální podíl rozvodů z uzavřených manželství. V České republice je to 60 %.

Graf 4: Vývoj počtu rozvodů

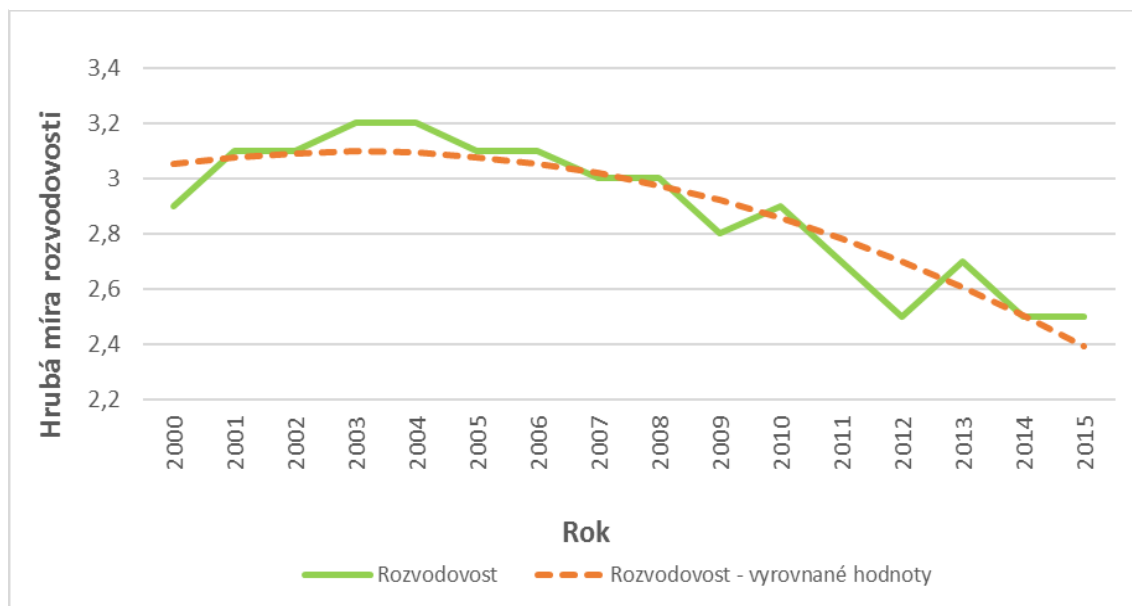
Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Graf č.4 znázorňuje vývoj rozvodovosti v České republice od roku 2000 do roku 2015. Nejvyšší hodnota byla zaznamenána v roce 2004, od tohoto roku je patrná klesající tendence. V roce 2012 a 2015 byly hodnoty rozvodovosti podobně nízké, liší se pouze o 319 rozvodů.

4.2.2 Predikce rozvodovosti

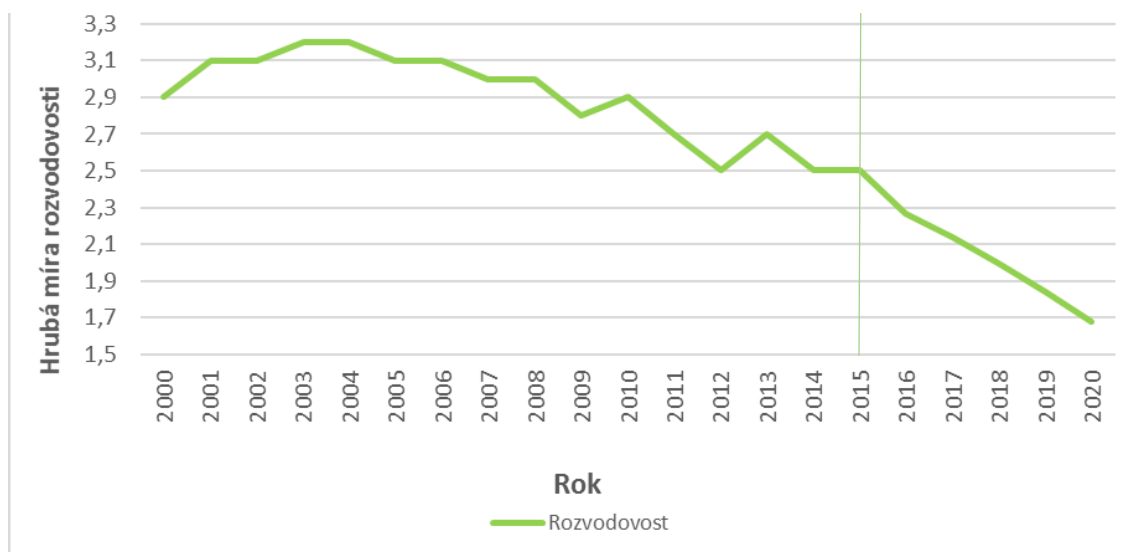
Vývoj rozvodovosti nejlépe vystihuje kvadratická funkce s jejím indexem korelace 0,831. Funkce vykresluje skutečnost z 83 %. Obecný tvar kvadratické funkce vypadá takto $T_t = a + bt + ct^2$, po dosazení získáme funkci $T_t = 3,017 + 0,040t - 0,005t^2$.

Graf 5: Rozvodovost proložená trendem

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Graf 6: Prognóza rozvodovosti do roku 2020

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Bodový odhad pro rok 2016 je 2,269. Intervalová predikce při hladině významnosti $\alpha = 0,05$ je v rozmezí 1,981; 2,557.

Z grafu č. 6 vyplývá, že hrubá míra rozvodovosti se bude v budoucnu i nadále snižovat.

4.3 Sňatečnost a rozvodovost v krajích ČR

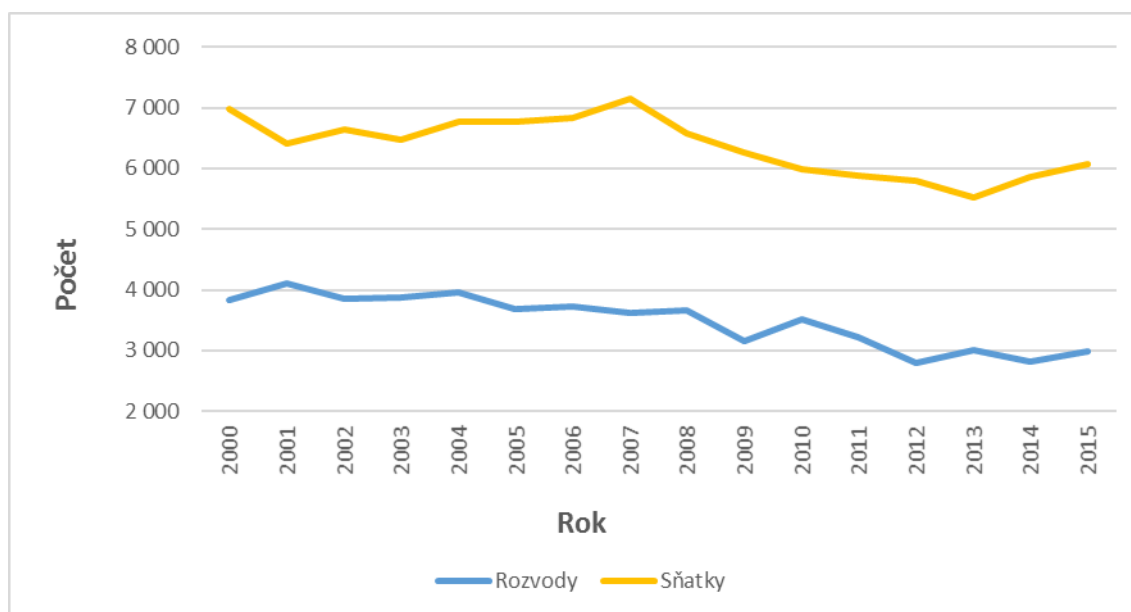
4.3.1 Hlavní město Praha

Praha je hlavní město České republiky. Má také největší počet obyvatel, k datu 31.12.2015 1 267 449.

V roce 2007 bylo zaznamenáno nejvíce sňatků a to 7 149. Od roku 2008 je však trend klesající, a tak v roce 2013 bylo uskutečněno nejméně svateb za sledované období, tj. 5 031. Až v roce 2015 počet sňatků opět přehoupl 6 tisíc, konkrétně na 6 073.

Jak z grafu vyplývá, nejvyšší počet rozvedených manželství nastal v roce 2001, přesně tedy 4 099 rozvodů. Trend se následně postupně snižoval až se dostal v roce 2012 na nejnižší hodnotu a to na 2 788 rozvodů. Rozdíl mezi těmito údaji je 1 311 rozvodů. Index rozvodovosti byl nejvyšší také v roce 2001, kdy na 6 045 sňatků připadlo již zmiňovaných 4 099 rozvodů.

Graf 7: Hl. město Praha – počty sňatků a rozvodů

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

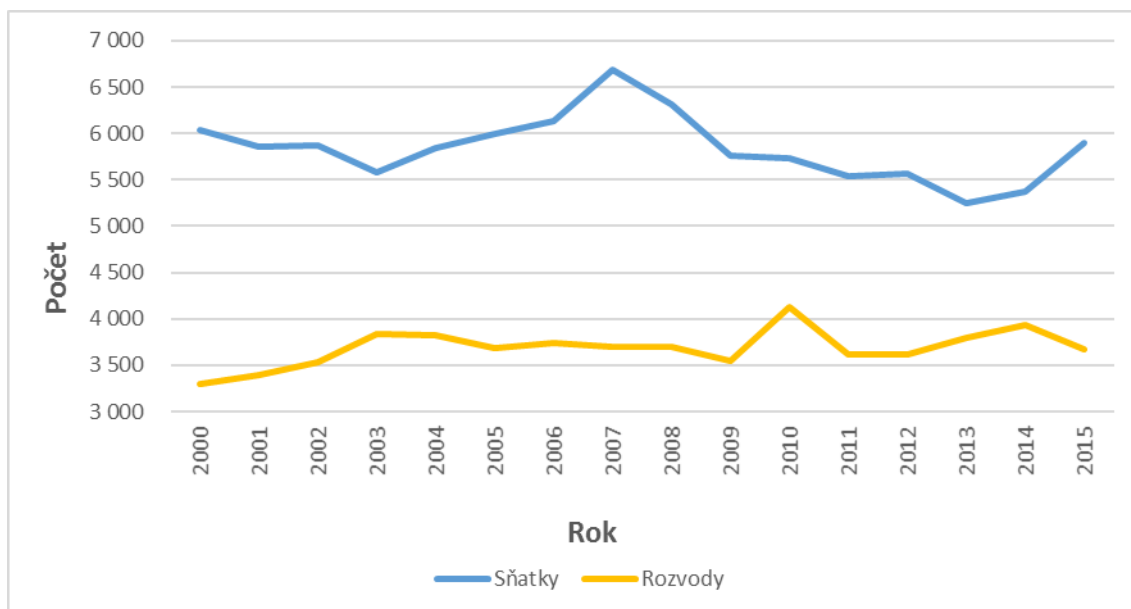
4.3.2 Středočeský kraj

Středočeský kraj je se svojí rozlohou 11 015 km² největším krajem České republiky. Leží uprostřed Čech a zcela obklopuje hlavní město Prahu. V roce 2015 zde žilo 1 326 876 obyvatel, což bylo nejvíce v ČR.

Nejvyšší počet sňatků byl evidován v roce 2007, kdy bylo uzavřeno 6 682 svateb. Od tohoto roku se počet sňatků snižoval a v roce 2013 tak bylo uzavřeno pouze 5 252 manželství. Od roku 2014 hodnoty zase šplhají nahoru.

Ve sledovaném období počet rozvodů kolísal na stejné hladině, avšak v roce 2010 počet rozvodů přesáhl 4 tisíce, tj. 4 130. Naopak nejméně rozvodů bylo zaznamenáno v roce 2000, kdy se stav snížil na 3 303 ukončených manželství.

Graf 8: Středočeský kraj-počty sňatků a rozvodů

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

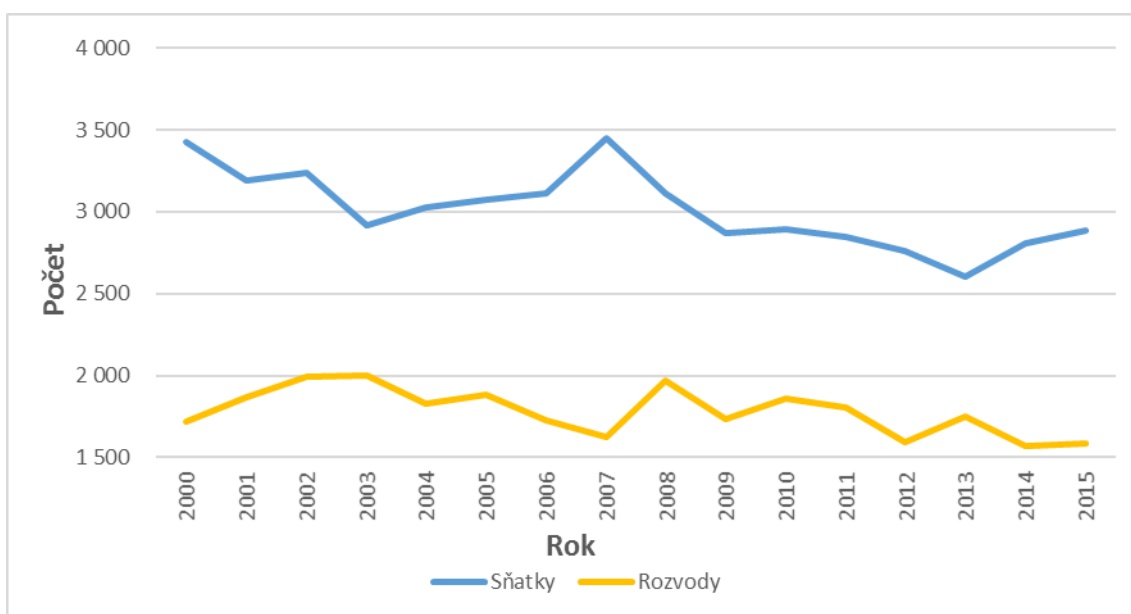
4.3.3 Jihočeský kraj

Rozloha 10 057 km² Jihočeského kraje zaujímá 12,8 % území České republiky. K datu 31.12.2015 zde žilo 637 834 lidí, a tak se na obyvatelstvu ČR podílí pouze 6 %. Ze všech krajů má nejnižší hustotu zalidnění.

Nejvíce sňatků (3 449) bylo uzavřeno v roce 2007. Trend poklesu sňatečnosti se objevuje i v Jihočeském kraji. V roce 2013 bylo zaznamenáno nejméně svateb (2 600), od té doby se však hodnoty zvedají.

Počet rozvodů se ve sledovaném období drží pod hladinou dvou tisíc, přece se však v roce 2013 rozvedlo 2001 párů. Nejmenší rozvodovost byla v roce 2014 (1 568 rozvodů).

Graf 9: Jihočeský kraj – počty sňatků a rozvodů

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

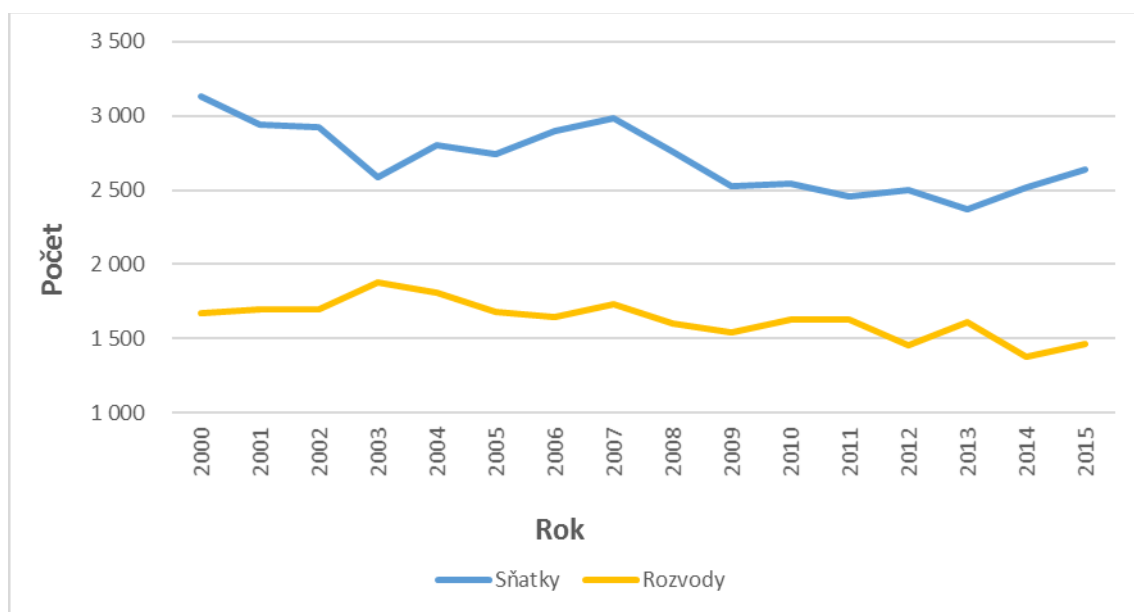
4.3.4 Plzeňský kraj

Plzeňský kraj je třetím největším krajem České republiky. Ačkoliv zde v roce 2015 žilo 576 616 osob, téměř třetina lidí z této hodnoty obývá okres Plzeň-město, přestože má tento okres nejmenší rozlohu v rámci kraje.

I v tomto kraji se projevuje obecný trend poklesu sňatečnosti, a tak kromě roku 2000, kdy byla překonána hladina třech tisíc sňatků (konkrétně 3 129), se počet sňatků snižoval. Nejnižší hodnota byla zaznamenána v roce 2013, kdy bylo sezdáno 2 367 párů.

Až na menší výkyvy je rozvodovost v průběhu sledovaných let konstantní. Počet rozvodů byl nejvyšší v roce 2003 (1 874 rozvodů), naopak nejnižší rozvodovost byla v roce 2014, kdy bylo rozvedeno 1 374 manželství.

Graf 10: Plzeňský kraj – počet sňatků a rozvodů

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

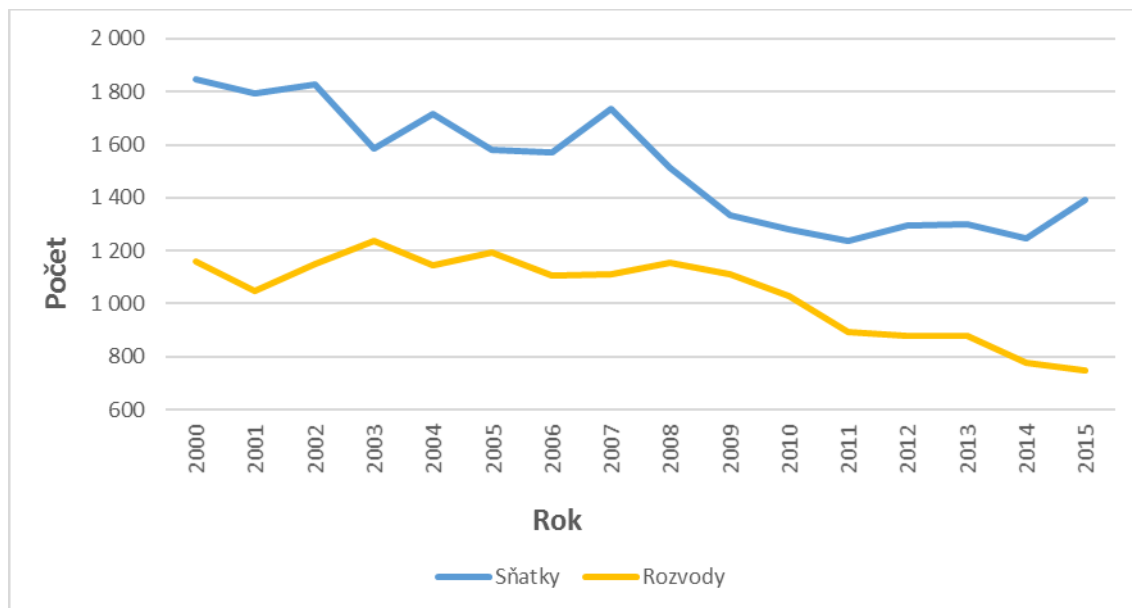
4.3.5 Karlovarský kraj

Karlovarský kraj patří rozlohou mezi nejmenší kraje v ČR. V roce 2015 zde bylo evidováno 297 828 žijících osob, což je nejméně ze všech krajů.

Díky nízkému počtu obyvatelstva je v Karlovarském kraji každoročně uskutečněno velmi málo sňatků. Nejvyšší počet uzavřených manželství byl v roce 2000, kdy bylo oddáno 1 847 párů. Naopak nejméně jich bylo uzavřeno v roce 2011 (1 238 sňatků).

Rozvodovost má v Karlovarském kraji klesající tendenci. Nejvíce manželů se rozvedlo v roce 2003 (1 238 rozvodů). V roce 2011 se hodnoty dostaly pod úroveň jednoho tisíce, tudíž nejnižší rozvodovost byla v roce 2015, kdy ukončilo manželství pouhých 747 párů.

Graf 11: Karlovarský kraj – počet sňatků a rozvodů

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

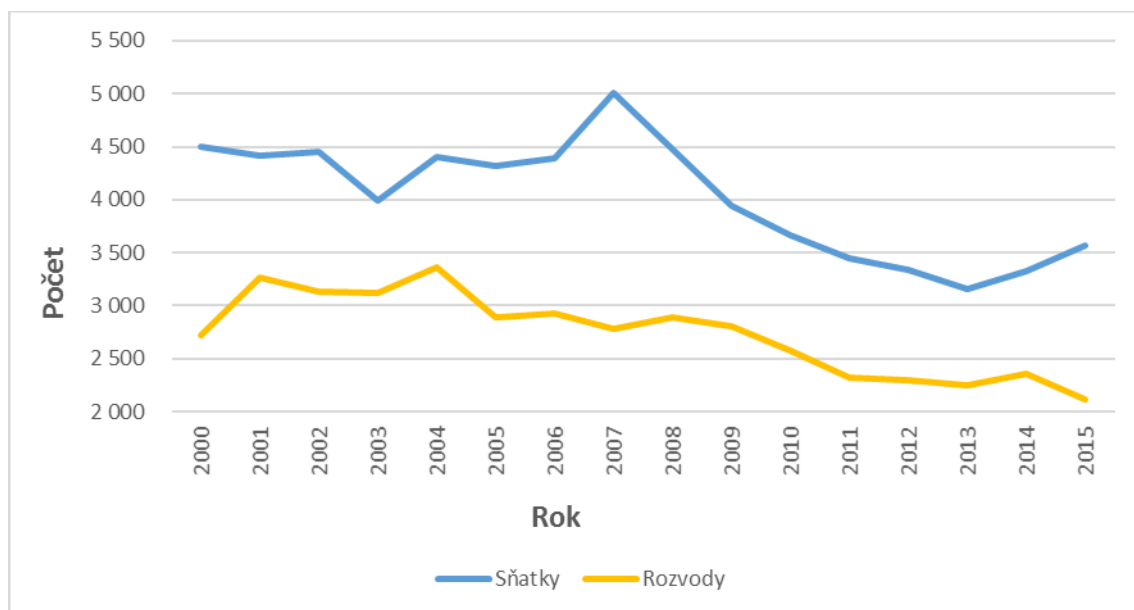
4.3.6 Ústecký kraj

V roce 2015 žilo v Ústeckém kraji 822 826 lidí. S rozlohou 5 335 km² se kraj velikostně řadí k průměru krajů ČR.

Kromě roku 2007, kdy počet sňatků přesáhl pět tisíc (tj. 5006), převládá v Ústeckém kraji klesající tendence sňatečnosti. Nejmenší evidovaná hodnota ve sledovaném období je z roku 2013, kdy manželství uzavřelo 3 161 párů. Rozdíl mezi nejvyšším a nejnižším počtem je 1 845 sňatků.

Rozvodovost také postupně klesá. Nejvyšší počet rozvodů byl v roce 2004 (3 363 rozvodů), naopak nejnižší byl na konci sledovaného období, tj. v roce 2015, kdy se rozvedlo 2 117 manželství.

Graf 12: Ústecký kraj – počet sňatků a rozvodů

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

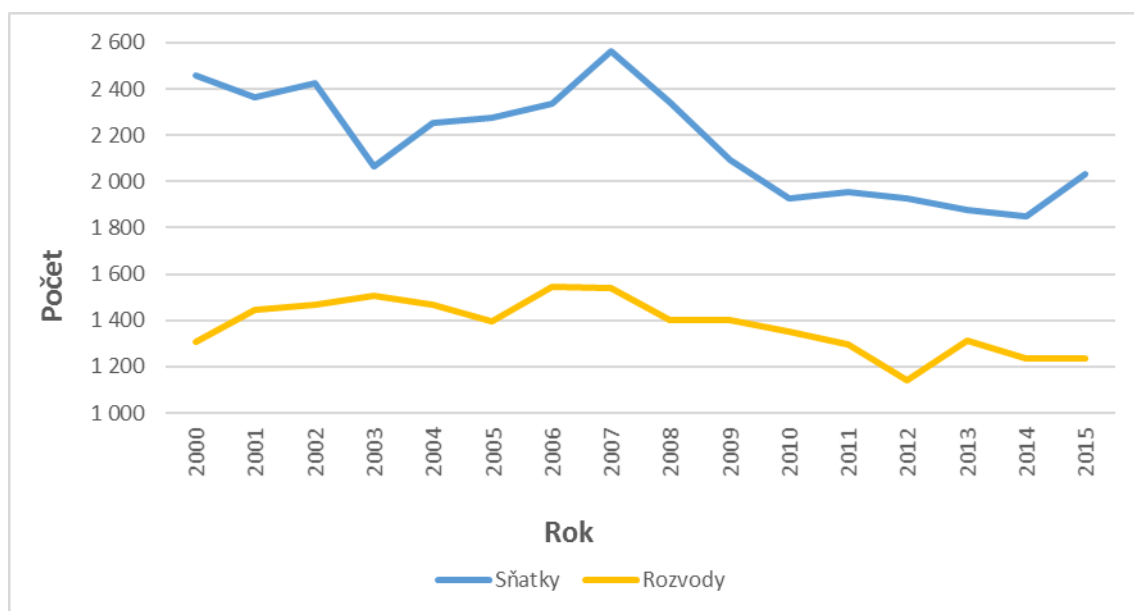
4.3.7 Liberecký kraj

Liberecký kraj je druhým nejmenším krajem České republiky. Jeho rozloha činí 3 163 km². Počet obyvatel k 31.12.2015 byl 439 639.

Z grafu je patrné, že sňatečnost byla nejvyšší v roce 2007 (2 564 sňatků). Nejmenší hodnota je z roku 2014, kdy proběhlo pouze 1 849 svateb. V roce 2015 byla poprvé od roku 2010 opět překročena dvoutisícová hranice počtu sňatků.

Rozvodovost kolísá ve zkoumaném období téměř na stejné hranici. Rozdíl mezi nevyšším a nejnižším počtem je 406 rozvodů. Největší počet párů ukončilo manželství v roce 2006 (1 548 rozvodů), naopak nejméně se jich rozvedlo v roce 2012, kdy se jednalo o 1 142 rozvodů.

Graf 13: Liberecký kraj – počet sňatků a rozvodů

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

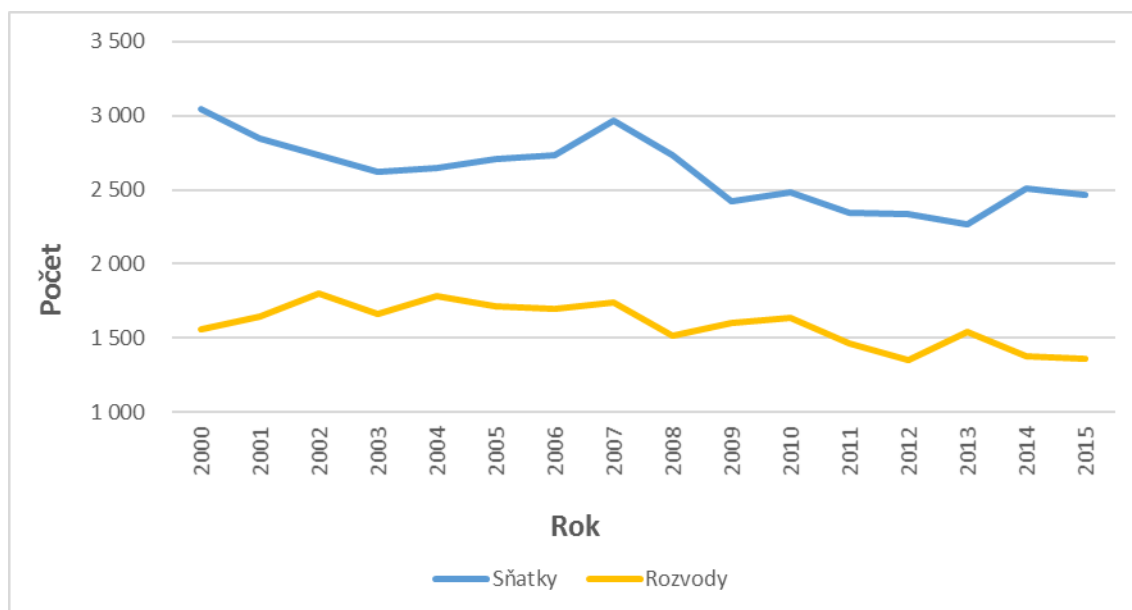
4.3.8 Královehradecký kraj

Počet obyvatel se v průběhu let příliš neměnil. V roce 2015 zde bylo naměřeno 551 421 obyvatel. Rozloha kraje činní 4 759 km².

Jediná hodnota, která převyšuje hranici třech tisíc sňatků, je tak zároveň tou nejvyšší. V roce 2000 uzavřelo manželství 3 049 snoubenců. Nejmenší počet sňatků byl zaznamenán v roce 2003 (2 268 sňatků).

Počet rozvodů se drží téměř na stejné hladině. Rozvodovost byla nejvyšší v roce 2002 (1 801 rozvodů), nejnižší pak v roce 2012 (1 354 rozvodů).

Graf 14: Královehradecký kraj – počet sňatků a rozvodů

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

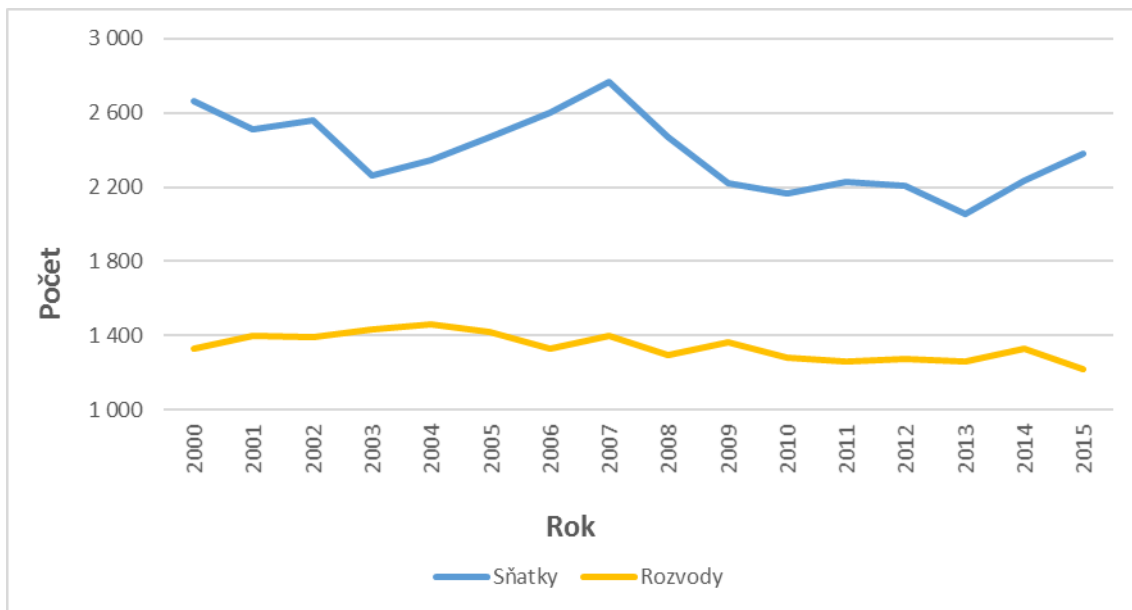
4.3.9 Pardubický kraj

Pardubický kraj se rozkládá na rozloze 4 519 km² a představuje tak 6 % území ČR. Počet obyvatel se od začátku sledovaného období nepatrně zvýšil, k datu 31.12.2015 zde žilo 516 149 osob.

Nejvyšší počet sňatků, jako ve většině krajů, byl v roce 2007, kdy bylo oddáno 2 765 párů. Nejméně sňatků bylo uzavřeno v roce 2013, kdy došlo k 2 057 svatbám.

Rozvodovost je ve sledovaném období téměř konstantní. Nejvyšší počet rozvodů byl v roce 2004 (1 463 rozvodů), naopak nejnižší byl v roce 2015 a jednalo se o 1 219 rozvodů.

Graf 15: Pardubický kraj – počet sňatků a rozvodů

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

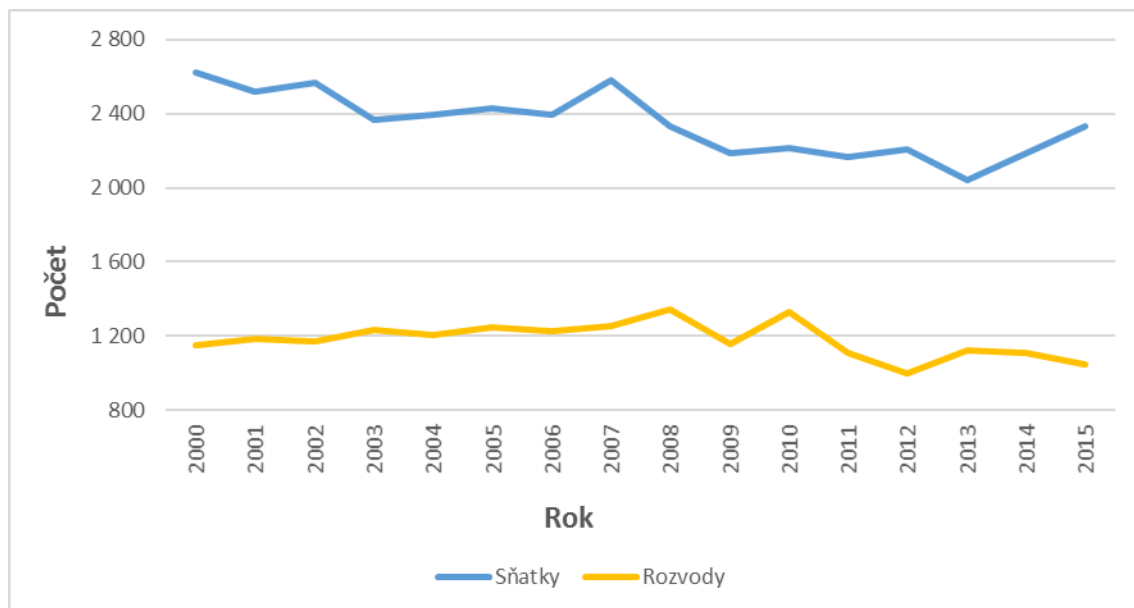
4.3.10 Vysočina

Díky nízkému počtu obyvatel (v roce 2015 evidováno 509 475 osob) a rozloze 6 796 km² panuje na Vysočině slabá hustota osídlení, tj. 75 obyvatel na km².

Zkoumání sňatečnosti na Vysočině neukázalo žádné překvapivé anomálie. Nejvíce sňatků bylo uzavřeno v roce 2000 (2 625 sňatků), nejméně v roce 2013, kdy se jednalo o 2 043 sňatků.

Počet rozvodů od začátku zkoumaného období vykazoval rostoucí trend. V roce 2008 dosáhl svého maxima, kdy bylo rozvedeno 1 343 manželů. Následně se počet snižoval a v roce 2012 spadla hodnota pod jeden tisíc (konkrétně tedy 995 rozvodů).

Graf 16: Kraj Vysočina – počet sňatků a rozvodů

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

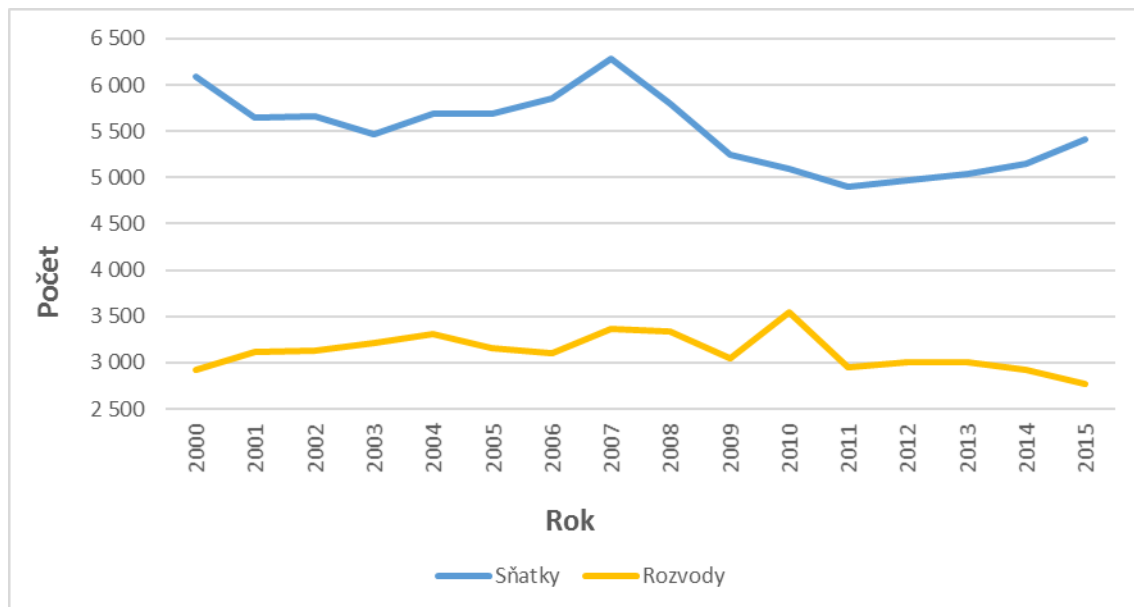
4.3.11 Jihomoravský kraj

Jihomoravský kraj je čtvrtým největším krajem v ČR. Jeho rozloha činí 7 195 km² a k datu 31.12.2015 zde žilo 1 175 025, z čehož téměř třetina žije v Brně.

I na Moravě klesá počet sňatků. Nejvíce jich bylo zaznamenáno jako obvykle v roce 2007, kdy bylo oddáno 6 287 párů. Nejméně svateb bylo uskutečněno v roce 2011, kdy počet sňatků spadl na 4 894. Od toho roku však sňatečnost nepatrně stoupá.

K nejvíce rozvodům došlo v roce 2010, kdy bylo ukončeno 3 548 manželství. Nejméně jich bylo zaznamenáno v roce 2015 (2 770 rozvodů). Rozdíl v počtu ukončených manželství mezi začátkem sledovacího období a koncem je 158 rozvodů.

Graf 17: Jihomoravský kraj – počet sňatků a rozvodů

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

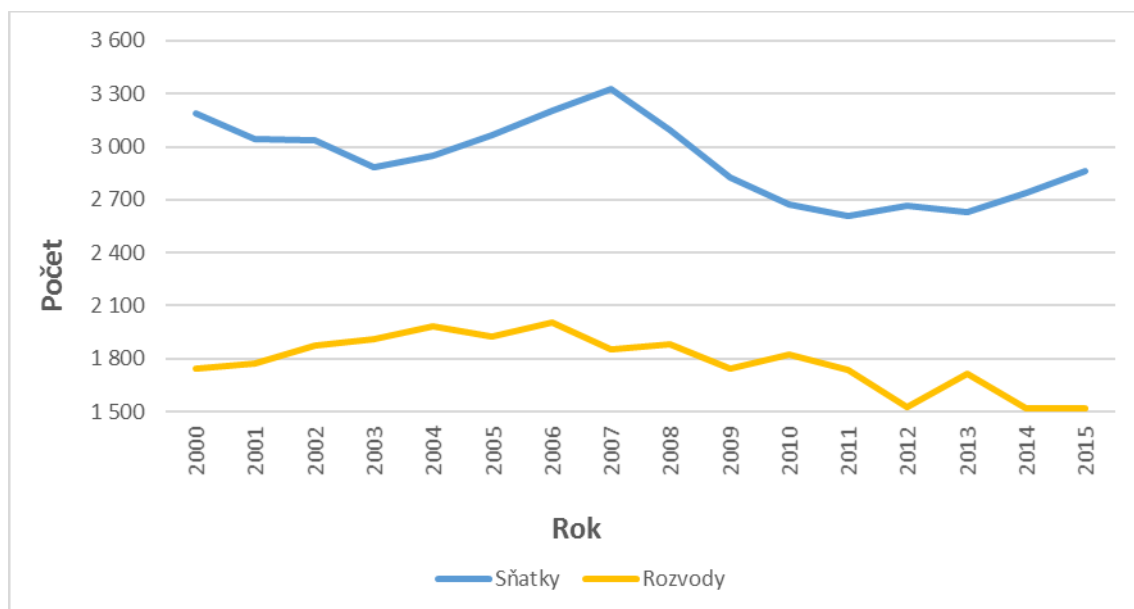
4.3.12 Olomoucký kraj

Od roku 2010 začal klesat stav obyvatelstva, v prosinci roku 2015 zde bylo naměřeno 634 718 lidí. Rozloha kraje se rozkládá na 5 267 km².

Největší počet sňatků byl zaznamenán v roce 2007 (3 325 svateb), od toho roku začala sňatečnost klesat a zastavila se až v roce 2011, kdy bylo oddáno 2 605 párů. Poté se začal počet sňatků nepatrně zvyšovat.

Nejvyšší počet rozvodů byl zjištěn v roce 2006 (2 003 rozvodů). V roce 2014 a 2015 se rozvedlo téměř totožný počet manželů. V prvním zmiňovaném roce to bylo 1 521 rozvodů, v následujícím roce to bylo o 6 rozvodů méně, tj. 1 515.

Graf 18: Olomoucký kraj – počet sňatků a rozvodů

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

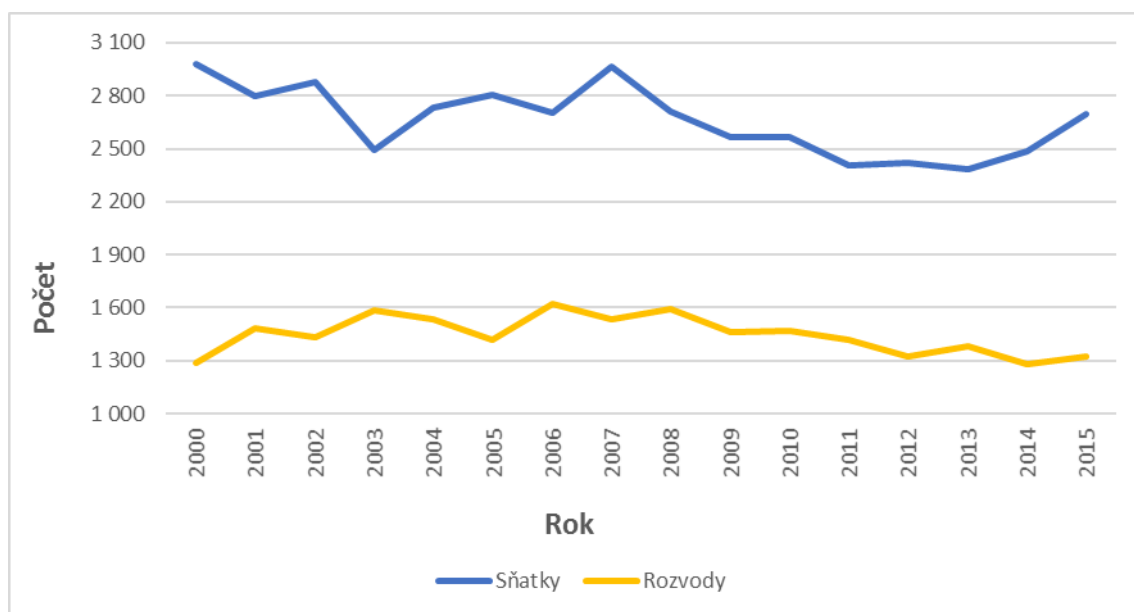
4.3.13 Zlínský kraj

Zlínský kraj je se svojí rozlohou 3 964 km² čtvrtým nejmenším krajem ČR. Na jeho území žilo v roce 2015 584 676 osob.

Nejvyšší naměřená hodnota, co se týká počtu sňatků, byla zjištěna v roce 2000 (2 980 svateb). V roce 2007 se stav snížil pouze o 14 sňatků, tj. 2 966. Nejméně párů se provdalo v roce 2013 (2 383 sňatků).

Největší počet rozvodů byl v roce 2006, kdy ukončilo manželství 1618 párů. Naopak nejméně rozvedených párů bylo na začátku sledovacího období, tedy v roce 2000 (1 290 rozvodů).

Graf 19: Zlínský kraj – počet sňatků a rozvodů

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

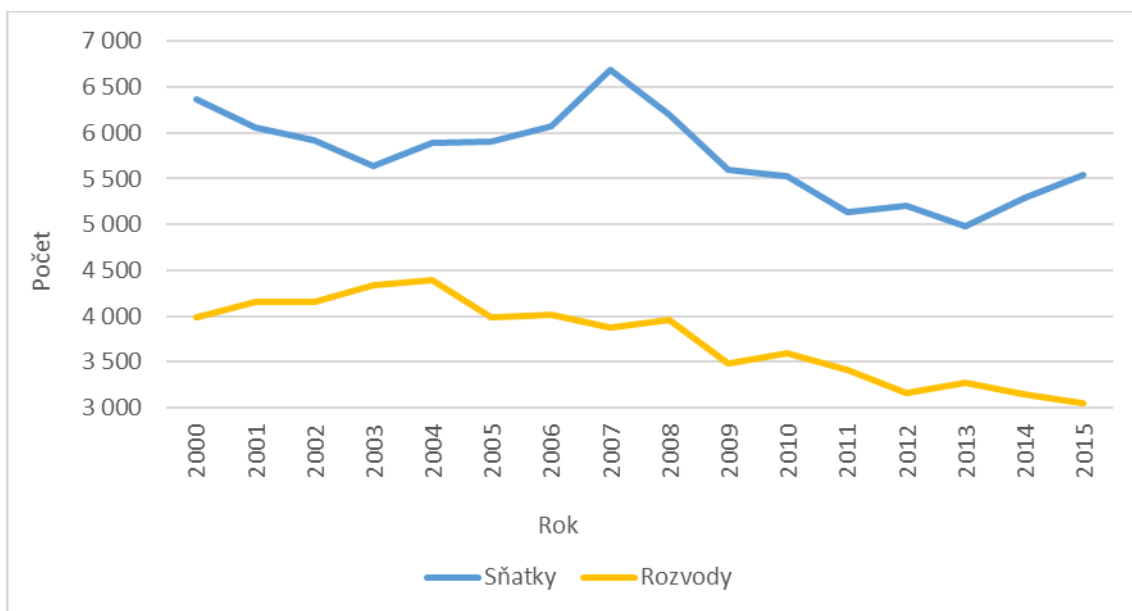
4.3.14 Moravskoslezský kraj

Moravskoslezský kraj se rozláhá na 5 427 km². Díky vysokému počtu obyvatel (1 213 311 k datu 31.12.2015) má kraj druhou největší hustotu obyvatel, konkrétně 224 obyvatel na km² (pro srovnání, Praha má 2 360 obyvatel na km²).

Z grafu lze jednoznačně vyčíst nejvyšší počet sňatků, který se odehrál v roce 2007 (6 694 svateb). Od tohoto roku se sňatečnost snižovala a v roce 2013 tak bylo oddán nejmenší počet snoubenců (4 985 sňatků).

Počet ukončených manželství od začátku sledovaného období stoupal, až se v roce 2004 zastavil na horní hranici, tj. 4 393 rozvodů. Od tohoto data se počty rozvodů snižovaly a na konci sledovaného období, tedy v roce 2015, počet rozvodů klesl na nejnižší hodnotu 3 050 rozvodů.

Graf 20: Moravskoslezský kraj – vývoj počtu sňatků a rozvodů

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

4.4 Porovnání krajů ČR

Tabulka 3: Sňatky na 1000 obyvatel uzavřené v jednotlivých krajích ČR 2000-2015

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Hl. město Praha	5,9	5,5	5,7	5,6	5,8	5,8	5,8	6	5,4	5	4,8	4,7	4,7	4,4	4,7	4,8
Středočeský	5,4	5,2	5,2	4,9	5,1	5,2	5,3	5,6	5,2	4,6	4,6	4,4	4,3	4	4,1	4,4
Jihočeský	5,5	5,1	5,2	4,7	4,8	4,9	4,9	5,5	4,9	4,5	4,5	4,5	4,3	4,1	4,4	4,5
Plzeňský	5,7	5,3	5,3	4,7	5,1	5	5,2	5,4	4,9	4,4	4,4	4,3	4,4	4,1	4,4	4,6
Karlovarský	6,1	5,9	6	5,2	5,6	5,2	5,2	5,7	4,9	4,3	4,2	4,1	4,3	4,3	4,2	4,7
Ústecký	5,4	5,4	5,4	4,9	5,4	5,2	5,3	6,1	5,4	4,7	4,4	4,2	4	4,8	4	4,3
Liberecký	5,7	5,5	5,7	4,8	5,3	5,3	5,4	5,9	5,4	4,8	4,4	4,5	4,4	4,3	4,2	4,6
Královehradecký	5,5	5,2	5	4,8	4,8	4,9	5	5,4	4,9	4,4	4,5	4,2	4,2	4,1	4,5	4,5
Pardubický	5,2	5	5,1	4,5	4,6	4,9	5,1	5,4	4,8	4,3	4,2	4,3	4,3	4	4,3	4,6
Vysočina	5,1	4,9	5	4,6	4,7	4,8	4,7	5	4,5	4,2	4,3	4,2	4,3	4	4,3	4,6
Jihomoravský	5,3	5	5	4,9	5	5	5,2	5,5	5,1	4,6	4,4	4,2	4,3	4,3	4,4	4,6
Olomoucký	4,9	4,7	4,7	4,5	4,6	4,8	5	5,2	4,8	4,4	4,2	4,1	4,2	4,1	4,3	4,5
Zlínský	5	4,7	4,8	4,2	4,6	4,7	4,6	5	4,6	4,3	4,3	4,1	4,1	4,1	4,2	4,6
Moravskoslezský	5	4,8	4,7	4,5	4,7	4,7	4,9	5,4	5	4,5	4,4	4,2	4,2	4,1	4,3	4,6

Zdroje: ČSÚ, vlastní zpracování

V tabulce č.3 jsou uvedeny počty sňatků na 1 000 obyvatel v krajích ČR. Nejvyšší míru sňatečnosti dosahuje Hlavní město Praha. Následuje kraj Liberecký, Karlovarský a Ústecký. Naopak nejnižší hodnoty sňatečnosti vykazuje Zlínský kraj, dále Olomoucký kraj, Vysočina a Moravskoslezský kraj.

Za použití programu IBM SPSS Statistics 24 byla provedena analýza variability (ANOVA) – porovnání průměrných hodnot sňatků. Byla vyřčena nulová hypotéza, zda jsou průměrné počty sňatků srovnatelné. Nulová hypotéza se zamítá, pokud je hodnota testovací kritéria větší než kritická hodnota P. V našem případě je hodnota P velmi malá (0,0138 %), testovací kritérium je v hodnotě 5 %, takže se nulová hypotéza zamítá a znamená to, že průměrná sňatečnost v krajích není srovnatelná.

Tabulka 4: Analýza variability – porovnání průměrů krajů

ANOVA					
Sňatečnost					
	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	9,50732	13	0,73133	3,29668	0,00014
Within Groups	46,58625	210	0,22184		
Total	56,09357	223			

Zdroj: výstup z SPSS, vlastní zpracování

Tabulka 5: Mnohonásobné porovnání – pouze významné rozdíly

Multiple Comparisons						
Dependent Variable:	Sňatečnost					
Tukey HSD						
(I) kraj		Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
Praha	Pardubicky	,62500*	0,16652	0,016	0,0599	1,1901
	Vysocina	,71250*	0,16652	0,002	0,1474	1,2776
	Olomoucky	,72500*	0,16652	0,002	0,1599	1,2901
	Zlinsky	,79375*	0,16652	0,000	0,2286	1,3589
	Moravskoslezsky	,66250*	0,16652	0,007	0,0974	1,2276

Zdroj: výstup z SPSS, vlastní zpracování

Následně bylo provedeno mnohonásobné porovnání pomocí Tukey-testu s cílem zjistit, ve kterých krajích se průměry počtu sňatků významně liší. Bylo zjištěno, že největší rozdíly vykazuje kraj hl. město Praha v porovnání s Pardubickým, Olomouckým, Zlínským, Moravskoslezským krajem a Vysočinou.

Tabulka 6: Rozvody 1000 obyvatel uzavřené v jednotlivých krajích ČR 2000-2015

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Hl. město Praha	3,2	3,5	3,3	3,3	3,4	3,1	3,2	3	3	2,5	2,8	2,6	2,2	2,4	2,2	2,4
Středočeský	3	3	3,1	3,4	3,4	3,2	3,2	3,1	3	2,9	3,3	2,8	2,8	2,9	3	2,8
Jihočeský	2,7	3	3,2	3,2	2,9	3	2,7	2,6	3,1	2,7	2,9	2,8	2,5	2,7	2,5	2,5
Plzeňský	3	3,1	3,1	3,4	3,3	3,1	3	3,1	2,8	2,7	2,8	2,9	2,5	2,8	2,4	2,5
Karlovarský	3,8	3,5	3,8	4,1	3,8	3,9	3,6	3,6	3,7	3,6	3,3	2,9	2,9	2,9	2,6	2,5
Ústecký	3,3	4	3,8	3,8	4,1	3,5	3,6	3,4	3,5	3,4	3,1	2,8	2,8	2,7	2,9	2,6
Liberecký	3	3,4	3,4	3,5	3,4	3,3	3,6	3,6	3,2	3,2	3,1	3	2,6	3	2,8	2,8
Královéhradecký	2,8	3	3,3	3	3,3	3,1	3,1	3,2	2,7	2,9	3	2,6	2,4	2,8	2,5	2,5
Pardubický	2,6	2,8	2,7	2,8	2,9	2,8	2,6	2,8	2,5	2,6	2,5	2,4	2,5	2,4	2,6	2,4
Vysočina	2,2	2,3	2,3	2,4	2,4	2,4	2,4	2,4	2,6	2,2	2,6	2,2	1,9	2,2	2,2	2,1
Jihomoravský	2,6	2,8	2,8	2,8	2,9	2,8	2,7	3	2,9	2,6	3,1	2,5	2,6	2,6	2,5	2,4
Olomoucký	2,7	2,8	2,9	3	3,1	3	3,1	2,9	2,9	2,7	2,8	2,7	2,4	2,7	2,4	2,4
Zlínský	2,2	2,5	2,4	2,7	2,6	2,4	2,7	2,6	2,7	2,5	2,5	2,4	2,3	2,4	2,2	2,3
Moravskoslezský	3,1	3,3	3,3	3,4	3,5	3,2	3,2	3,1	3,2	2,8	2,9	2,8	2,6	2,7	2,6	2,5

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

V tabulce č.4 nalezneme počty rozvodů v jednotlivých krajích ČR přepočtené na 1 000 obyvatel. Největší míru rozvodovosti vykazuje kraj Karlovarský, následuje kraj Ústecký, Liberecký a Středočeský. Nejnižší hodnoty míry rozvodovosti můžeme zaznamenat v kraji Vysočina, následně v kraji Zlínském, Pardubickém a Jihomoravském.

5 Závěr

Cílem bakalářské práce bylo zhodnocení vývoje sňatečnosti a rozvodovosti v letech 2000 až 2015. Analýza vývoje byla provedena nejen v rámci České republiky, ale také jednotlivými kraji. V závěru této práce tak budou shrnuty dosažené výsledky.

Počátkem nového století se počet sňatků začal rychle snižovat. Do České republiky začal pronikat západní styl života a lidé tak neměli chuť zakládat rodiny a brát se. Před manželstvím upřednostňovali raději nesezdaný svazek s druhem nebo družkou.

Největší tempo růstu bylo zaznamenáno v roce 2007. Zajisté tomu přispělo „magické“ datum 7.7.2007. Díky shodě náhod vyšlo datum na sobotu, která je nejvyhledávanějším dnem týdne pro svatby. Po roce 2007 začala sňatečnost prudce klesat.

Ať už šlo o pověřčivost z koncovky čísla 2013 nebo ne, v tomto roce bylo uzavřeno nejméně svateb v naší historii. Tato nízká hodnota byla způsobena spíše ekonomickou situací než strachem z čísla. Do budoucna můžeme dle predikce předpokládat konstantní vývoj.

Počet rozvodů závisí především na legislativních podmínkách, za kterých může být rozvod uskutečněn. Před rokem 2000 nabil účinnost zákon, který ztížil rozvody manželství s malými dětmi. Zákon však byl postupně novelizován a míra rozvodovosti začala stoupat. V roce 2004 dosáhl počet rozvodů svého maxima.

Ročně se v průměru snížil stav o 242 rozvodů, čemuž dokládá i fakt, že od roku 2004 rozvodovost začala klesat. V roce 2015 se za celé sledované období rozvedlo nejméně lidí a dle předpovědi se dá předpokládat, že se stav bude i nadále snižovat.

Nejvyšší hrubou míru sňatečnosti vykazuje hlavní město Praha, čemuž přispívá fakt, že v Praze žije mnoho cizinců. Žije tu také největší počet osob ve věku 24–34 let, což je nejlepší možný předpoklad pro kladný vývoj sňatečnosti. Naopak nejnižší míru sňatečnosti dosahuje už dlouhodobě kraj Zlínský.

Na severozápadě republiky nalezneme největší počet rozvodů. Týká se to zejména krajů Karlovarského, Ústeckého a Libereckého. Jako příčina rozvodu bývá nejčastěji uváděn rozkol povah, rozdílnost názorů a nezáměr o druhého. Nejnižší rozvodovosti

dosahuje Zlínský kraj. Je to především z důvodu většího počtu věřících osob, kteří i nadále ctí rodinu a tradice.

6 Seznam použitých zdrojů

- [1] SVATOŠOVÁ, Libuše a Bohumil KÁBA. *Statistické metody II*. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2008. ISBN 978-80-213-1736-9
- [2] KLUFOVÁ, Renata a Zuzana POLÁKOVÁ. *Demografické metody a analýzy: demografie české a slovenské populace*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. ISBN 978-80-7357-546-5
- [3] HINDLS, Richard. *Statistika pro ekonomy*. 8. vyd. Praha: Professional Publishing, 2007. ISBN 978-80-86946-43-6.
- [4] KALIBOVÁ, Květa, Zdeněk PAVLÍK a Alena VODÁKOVÁ, ed. *Demografie (nejen) pro demografy*. 3., přeprac. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2009. Sociologické pojmosloví. ISBN 978-80-7419-012-4.
- [5] KOSCHIN, Felix. *Demografie poprvé*. Vyd. 2., přeprac. Praha: Oeconomica, 2005. ISBN 80-245-0859-1
- [6] KALIBOVÁ, Květa. *Úvod do demografie*. 2. vyd. Praha: Karolinum, 2001. Učební texty Univerzity Karlovy v Praze. ISBN 80-246-0222-9.
- [7] Uzavření manželství. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. Praha: Odbor všeobecné správy, oddělení státního občanství a matrik, 2014 [cit. 2017-02-10]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/obcan-na-urade-manzelstvi-uzavreni-manzelstvi.aspx>
- [8] *Český statistický úřad* [online]. Praha: [cit. 2017-02-10]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/>
- [9] *Analýza rozptylu* [online]. Praha: [cit. 2017-02-10]. Dostupné z: <http://cit.vfu.cz/statpotr/potr/teorie/predn3/anova.htm>
- [10] *ÚFMI, Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně* [online]. Praha: [cit. 2017-02-10]. Dostupné z: http://ufmi.ft.utb.cz/texty/prakt_stat/ps5.pdf

Přílohy

Příloha č. 1: Bodový odhad sňatečnosti a rozvodovosti

	Sňatečnost	Rozvodovost
2000	5,4	2,9
2001	5,1	3,1
2002	5,2	3,1
2003	4,8	3,2
2004	5	3,2
2005	5,1	3,1
2006	5,1	3,1
2007	5,5	3
2008	5	3
2009	4,6	2,8
2010	4,4	2,9
2011	4,3	2,7
2012	4,3	2,5
2013	4,1	2,7
2014	4,3	2,5
2015	4,6	2,5
2016	4,19709	2,26911
2017	4,13323	2,13659
2018	4,07034	1,99423
2019	4,0084	1,84203
2020	3,94741	1,67999

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Příloha č. 2: Výběr nejvhodnějšího modelu pro vývoj sňatečnosti ČR

Model Summary and Parameter Estimates								
Dependent Variable:								
Equation	Model Summary					Parameter Estimates		
	R Square	F	df1	df2	Sig.	Constant	b1	b2
Linear	0,632	24,025	1	14	0,000	5,418	-0,073	
Logarithmic	0,520	15,177	1	14	0,002	5,562	-0,398	
Quadratic	0,637	11,397	2	13	0,001	5,337	-0,046	-0,002
Compound	0,638	24,685	1	14	0,000	5,447	0,985	

Zdroj: výstup z programu IBM SPSS Statistics 24

Příloha č.3: Výběr nejvhodnějšího modelu pro vývoj rozvodovosti ČR

Model Summary and Parameter Estimates								
Dependent Variable:								
Equation	Model Summary					Parameter Estimates		
	R Square	F	df1	df2	Sig.	Constant	b1	b2
Linear	0,707	33,833	1	14	0,000	3,268	-0,044	
Logarithmic	0,394	9,099	1	14	0,009	3,273	-0,198	
Quadratic	0,856	38,657	2	13	0,000	3,017	0,040	-0,005
Compound	0,708	33,993	1	14	0,000	3,292	0,985	

Zdroj: výstup z programu IBM SPSS Statistics 24

Příloha č.4: Mnohonásobné porovnání, Tukey-test

Multiple Comparisons						
Dependent Variable:		Sňatečnost				
Tukey HSD						
(I) kraj		Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
Praha	Stredocesky	0,44375	0,16652	0,307	-0,1214	1,0089
	Jihocesky	0,51875	0,16652	0,109	-0,0464	1,0839
	Plzensky	0,46250	0,16652	0,244	-0,1026	1,0276
	Kralovarsky	0,29375	0,16652	0,889	-0,2714	0,8589
	Ustecky	0,35625	0,16652	0,673	-0,2089	0,9214
	Liberecky	0,27500	0,16652	0,930	-0,2901	0,8401
	Kralovehradecky	0,54375	0,16652	0,073	-0,0214	1,1089
	Pardubicky	,62500*	0,16652	0,016	0,0599	1,1901
	Vysocina	,71250*	0,16652	0,002	0,1474	1,2776
	Jihomoravsky	0,48750	0,16652	0,175	-0,0776	1,0526
	Olomoucky	,72500*	0,16652	0,002	0,1599	1,2901
	Zlinsky	,79375*	0,16652	0,000	0,2286	1,3589
	Moravskoslezsky	,66250*	0,16652	0,007	0,0974	1,2276

Zdroj: výstup z programu IBM SPSS Statistics 24